

Strom

F. X. Šaldovi

*Strmí strom a vichry rozhrnuje
Obrysem chráně prostor svůj
Je jeho výhradou i žertvou mu je
Perte si deště severáku duj*

*Míza klesá uchránit se v dřeni
Kam zvenčí nevniká již nic
Tam chtivě slévá se a pění
Vědoucí píseň zpívajíc*

*Roste strom a tajemství svá střeží
Zpívá a klame šuměním
A dole v tichu za spletenou mřeží
To syká mučením*

*Pramenů živých které prostupují
Vše co dávno žádá si jen klid
A síly země prudce roztavují
Slovo smrt a slovo žít*

František Halas

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Obhajoba 1. místa ve třídění odpadu

Městys Budišov byl po loňském vítězství opět vyhodnocen jako první mezi obcemi nad 1000 obyvatel ve třídění odpadu ve svazku obcí Skládká TKO.

Děkujeme všem občanům, kteří třídí odpad.

Tříděte dál, sběrný dvůr je po celou provozní dobu obležen a je naděje, že bychom mohli dosáhnout hatricku.

Děkujeme i správci sběrného dvora v Budišově Vladimíru Suchánkovi.

Zprávy z městyse

Městys z rozpočtových prostředků zajistil nutné opravy omítek v prostorách předzámčí a zámeckého nádvoří, opravy vstupní brány do zámecké zahrady a podstavců chybějících soch.

Nová alej v parku byla osazena lavicemi a byly přidány odpadkové koše.

Na hřbitově proběhl zdravotní prořez stromů z důvodu bezpečnosti návštěvníků a ochrany majetku občanů a zařízení hřbitova. Chystají se další etapy prořezu, jejichž potřebu naznačil i pád dvou velkých větví po větrné bouři 12. června.

Úřad městyse Budišov důrazně upozorňuje občany, že skládka, která v minulosti vznikla v prostoru V jalovčí, je nepovolená a pozemek je soukromý. K likvidaci odpadů je možné použít sběrného dvora, který je nedaleko (a je i blíž k Budišovu).

Poplatek za sběr a odstraňování odpadů zaplatili všichni občané Budišova i vlastníci rekreačních objektů v zastavěném území městyse. Radní a zastupitelé oceňují zodpovědný přístup občanů a děkují všem za pochopení a vstřícnost.

Povodeň v Kundelově

I náš městys zasáhla vlna povodní. Po lijáku 14. června tekla Kundelovem řeka.

A přitom to nebylo nutné. Již v dřívější době byl Ing. Nečasem zpracováván projekt protipovodňových opatření v polích nad Kundelovem. Projekt byl podle připomínek občanů Budišova i Hodova (velká část pozemků leží na katastru této obce) posléze přepracován a připraven pro územní rozhodnutí, aby městys mohl požádat o dotace, které by zcela jistě dostal.

Jenže – pole jsou soukromá a (jak je v naší republice zvykem) někteří vlastníci z Budišova i Hodova odmítli souhlasit s prodejem svých pozemků, v důsledku čehož nebylo možné požádat o územní rozhodnutí. Takže přes veškerou snahu zástupců městyse se protipovodňová opatření odkládají na neurčito.

Kdo je na kopci, těm v údolí nevěří.

Zcela jinak se zachovali hasiči z Pozďatína, kteří si neřekli, že jim přece do bot neteče, a přispěchali na pomoc svým kolegům z Budišova a Mihoukovic, aby společně pomáhali všem potřebným po řádění živlů.

Všem těmto třem dobrovolným sborům patří náš dík (zejména těch postižených). Na profesionály jsme čekat nemohli, neboť ti řešili podstatně složitější problémy v Třebíči.

Zástupci městyse se samozřejmě znovu pokusí přesvědčit vlastníky pozemků o nutnosti opatření proti záplavám (snad se jim to po této zkáze lépe podaří) a opět budou usilovat o jejich vybudování.

Ještě jednou poděkování dobrovolným hasičům z Pozďatína, Mihoukovic a Budišova za pomoc při odstraňování následků ničivých živlů.

Rada městyse Budišov 14. června 2010

ZPRÁVY

V Nářamči se slavilo

20. března 2010 bylo v Nářamči opravdu co slavit. Do svého bydliště zavítala nová Česká miss Jitka Válková.

Obec jí připravila v kulturním sále velkolepé přivítání, málokdo chyběl (včetně novinářů). Nechyběla ani autogramiáda, ohňostroj a koncert miss s její skupinou Spirit Rock.

Miss s rodiči

Nechyběli ani zástupci městyse Budišov. Bylo to ale už hodně po uzávěrce minulého zpravodaje, takže až do tiskárny jsme poslali pouze informaci o příznačném datu narození 11. 1. 1991 plným jedniček a o jedničce i ve výsledku soutěže.

Další informace jsou zde:

Jitka Válková navštěvovala Základní školu Budišov a nyní studuje Katolické gymnázium v Třebíči. Katolíčka (jak napsali v Blesk.cz) však není, ale za věřící se považuje. Zvítězila v soutěži Miss pláž na Vranovské přehradě a byla 2. vicemiss na Miss Znojmo. Větší úspěch však zaznamenala ve své hlavní zálibě – zpěvu. V soutěži Česko–Slovenské Superstar se dostala až do výběru nejlepších čtyřiceti, což znamená, že byla mezi nejlepšími deseti zpěvačkami České republiky! Nedávno nazpívala s Josefem Vágnerem ústřední píseň k připravované filmové komedii Hudbu složil, slova napsal.

Miss s fanoušky

Miss se svým bydlištěm

Miss se starostkou Nárámče a starostou Budišova

Miss se Spirit Rock

Svůj zatím nejlepší výsledek na soutěži České miss může ještě vylepšit na Miss Universe 23. srpna 2010 v Las Vegas.

Ladislav Dokulil

Náš dopisovatel Ing. Rostislav Tesař z Brna v roce 2000 napsal v článku do Horáckých novin v Třebíči:

Určitě teď někde, třeba v Náramči, vyrůstá nová královna krásy. Zatím se koupe v rybníce s ostrůvkem a labutěmi, aby od nich pochytila jejich eleganci.

Čarodějnice 2010 trochu jinak

Proč jinak? Po delší době jsem se (myslím, že už mohu napsat) tradiční volby Miss Čarodějnice zúčastnila v jiné roli, než jsem byla po několik roků zvyklá. Letos jsem měla tu čest dělat pravou ruku báječnému moderátorovi Drahoši Menčíkovi. Nesmím zapomenout ani na jeho levou ruku, kterou byl jeho věrný kamarád Karel.

Hned na začátku mnohé z nás překvapila nižší účast diváků. Důvod bude asi zcela obyčejný – po dlouhé době vyšlo sluníčko a oteplilo se. Mnoho zdejších obyvatel využilo pěkné počasí pro pořádání různého grilování a tzv. „beček“. Proto také sešlo ze soutěží, které byly nachystané pro děti. Dlouho jsme čekali, až se lidé sejdou. Ale děti o nic nepřišly. Neúnavně pobíhaly po parketu jako při maratону a za to si také každé z nich zasloužilo sladkou odměnu.

V půl sedmé děti přivolaly čarodějnice, které opět přijely na svých létajících strojích. S potěšením musím konstatovat, že došlo k omlazení jejich smečky a mladým čarodějnicím přeji hodně zdraru do dalších let a moc jim fandím. Není vůbec snadné vymyslet něco neotřelého, co tu ještě nebylo. Ono tu za těch 11 let bylo už téměř vše. Možná by stálo za to udělat malou galerii budišovských čarodějnic. Dát dohromady jejich

fotky a hlasovat, která se za ty roky líbila nejvíc (tak jako se třeba hlasovalo o komedii století, my můžeme hlasovat o čarodějnici desetiletí).

Ale zpět k čarodějnickému večeru. Zlatým hřebem a asi i největším šokem zároveň byla čarodějnice Miss Bjes. Spíš si vzpomenete, když napíšu Miss Amerika. Holky mi říkaly: „Počkej, až uvidíš Denise.“ Nechápala jsem, co myslí, však jsem viděla jen nějaký baloňák. Při jeho akci mi ale klesla čelist a řekla bych, že nejen mně. Celou dobu jsem sledovala publikum. Většina se smála, až jim tekly slzy, někdo si však skoro zakrýval oči nebo koukal s v úžasu s otevřenou pusou. Zkrátka jazykem dnešní mládeže: „Bylo to fakt hustý!!!“ A také ho publikum za jeho výkon zaslouženě ocenilo 1. místem Miss Publikum. Nesmím zapomenout ani na ostatní účinkující, kteří byli také vynikající – tanec malých čarodějnic, cikánku s baby boxem, který měl okamžitě plno obyvatel, čarodějnic čertic nebo siamská trojčata. I porota pochválila každou z nich. Mohla jsem nahlédnout do jejich hodnocení a na každé čarodějnici našli něco pěkného a ocenili její výkon. Také se mi líbilo, že rozhodli o umístění až po vyhlášení Miss Publikum, a tím stouply šance na ocenění i ostatních. Čarodějnice dostaly i neobyčejné a velmi hodnotné dary věnované místním sběrným dvorem, ze kterých měly určitě velkou radost.

Nesmím zapomenout na letošní kulturní vstup, o který se postaral princ mých dětských let Pavel Hornák a jeho Evička. Pro malé děti to bylo asi úplně něco nového, protože si na něj vzpomeneme hlavně my, co je nám alespoň třicet let. Bylo to příjemné připomenutí a ještě lepší zábava.

Celkově musím znovu říci, že mně se letošní večer moc líbil, měl spád a šmrnc a podle toho, co jsem vyslechla, to není jen můj názor. Díky všem, co se na přípravě a zajištění čarodějnic podíleli, stálo to za to. Otázkou jsem začínala a otázkou i skončím. Jaképak budou čarodějnice příští rok?

Veronika Ležáková

Stromy v zámeckém parku stále padají

Květen v Budišově začal padnutým stromem v zámeckém parku. Připravují se další etapy obnovy porostů v této lokalitě.

Za sv. Gothardem II

Když se zeptáte kohokoliv z Budišova (a nemusí to být zrovna věřící), jaký že máme u nás kostel, odpoví většinou: „No přece Gothard.“ Když se zeptáte kohokoliv z Budišova (a může to být i věřící), když má onen světec svátek, odpoví... no, už většinou neodpoví.

Takže, místo prologu něco o tomto světcí:

Sv. Gothard z Hildesheimu (960 Reichersdorf v Dolním Bavorsku, † 1038 Hildesheim v Dolním Sasku), benediktinský řeholník, převor a od r. 996 opat v Niederalteichu, od r. 1022 hildesheimský biskup. Kanonizován r. 1131 jako první v Bavorsku. Je patronem zedníků a nemocných dnou a revmatismem. Nezávazná památka 5. května.*

Již v sobotu 1. května 2010 se vydali farníci z Budišova na druhou pouť po chrámech zasvěcených sv. Gothardovi v Čechách a letos i na Moravě. Po kostelích v Praze-Bubenči, Krupé u Rakovníka, Slaném, Brozanech nad Ohří a Českém Brodě je letos čekaly Potěhy, Žehuň, Hořice, Bouzov a Modřany. Kromě posledního místa je bohužel nikde pro zaneprázdnění nemohl uvítat duchovní správce, ale v Modřanech si vše vynahradili. Navíc absolvovali zastávku v „Českomoravské Fatimě“ – Koclířově a u kapličky v Horákově.

Budišovští farníci

Ale po pořádku:

Potěhy jsou malá ves u Čáslavi. Patří do farnosti Žleby s duchovním správcem P. Josefem Pikhartem.

O raně gotickém kostele sv. Gotharda jsou první zprávy z let 1268 a 1362. Několikrát vyhořel a v letech 1856–73 byl novogoticky přestavěn architektem Františkem Schmoranzem. V boční kapli P. Marie je umístěn pozdně barokní mariánský oltář.

Mše sv. bývají obvykle v sobotu v 17 hod., v úterý v 18 hod. a někdy v neděli v 9.30 hod. bývá eucharistická oběť, podrobněji na webových stránkách farnosti.

farnost <http://www.farnostzleby.cz>

kostel N 49° 52' 06,83" E 15° 25' 14,80"

Farnost Žehuň spravuje z proboštví Poděbrady Mons. Vladimír Hronek

Původně románský kostel, poprvé uváděný r. 1137, založený opatovickým klášteřem, byl zbořen. Poblíž byl postaven v letech 1753–62 pozdně barokní chrám sv. Gotharda, v letech 1929–30 podstatně opraven. Oltář je dílem Ignáce Viktorina Raaba z roku 1770,

dřevěná kazatelna pochází z roku 1762, na věži je raně barokní zvon z roku 1658. U kostela stojí barokní hranolová kostnice z let 1765–66 od Františka Kermera a socha sv. Jana Nepomuckého (kolikátá již na pouti budišovských) z roku 1832 od Františka Rychtery z Hořic.

Bohoslužby první a třetí neděle v měsíci v 9.30 hodin.

farnost www.fapody.sweb.cz

kostel N 50° 08' 09.06" E 15° 17' 28.39"

Duchovním správcem děkanství a farnosti Hořice v Podkrkonoší je ThMgr. Adam Depa.

Farní kostel Narození Panny Marie z let 1741–48 podle plánů Kiliána Ignáce Dientzenhofera i mariánský sloup z roku 1824 od Josefa Rychtery na náměstí by vzhledem k hlavnímu zasvěcení našeho kostela také stály za povšimnutí, ale času již poutníci neměli mnoho a hlavně je lákal filiální kostel sv. Gotharda na stejnojmenném vrchu. Ten založili ve 12. století strahovští premonstráti a v 18. století byl barokně přestavěn. V současné době probíhá rekonstrukce celého chrámu, takže prohlídka byla poněkud znesnadněna. Kolem kostela se rozkládá starý hřbitov s mnoha zajímavými náhrobky, poblíž byl roku 1889 založen nový hřbitov s 13,5 m vysokou vstupní branou (kam se hrabe ta naše). Tam jsou další cenné náhrobky. Naproti bráně, na místě bývalé tvrze, stojí pomník Jana Žižky z roku 1873 od Pavla Jiříčka.

Nejzajímavější místo Hořic však tvoří severozápadní svah návrší směrem k městu, posetý sochami Galerie plastik a Sochařského parku svatého Gotharda, jemuž vévodí 12,4 m vysoký Riegrův obelisk z roku 1903, vztyčený roku 1906. Přírodní galerie kamenných plastik vznikla z mezinárodních sochařských symposií, konaných zde od roku 1966.

Galerie kamenných plastik v Hořicích

Bohoslužby se konají o pouti kolem 5. května od 10 hodin a při pohřbech.

farnost www.diecezehk.cz/dieceze/horice-v-podkrkonosi

kostel N 50° 21' 50.30" E 15° 38' 38.60"

Českomoravská Fatima – Koclířov

Duchovním správcem farnosti Koclířov je nám dobře známý P. Petr Dokládál, který byl naším děkanem v době, kdy budišovská farnost patřila do třebečského děkanství. Koclířov za jeho působení proslul jako Českomoravská Fatima s nevšední mariánskou úctou, takže se poutníci zastavili také zde, přestože otec Dokládál měl akci v Hradci Králové. Jsou zde dva kostely – farní kostel sv. Filomény a sv. Jakuba Staršího a kostel ČMFA, zasvěcený sv. Alfonsovi a Panně Marii Fatimské.

farnost www.cm-fatima.cz/farnost-koclirov

Bouzovu vévodí samozřejmě pohádkový hrad, který nelze vynechat. Pochází z počátku 14. století a od roku 1696 až do roku 1939 byl v majetku Řádu německých rytířů. V letech 1895–1910 prošel rozsáhlou přestavbou.

Německý řád spravuje i farnost Bouzov, přičemž jeho duchovní správu vykonává P. Metoděj Radomír Hofman OT z farnosti Měrotín. Všichni farníci byli v době budišovské návštěvy na investituře tří nových familiářů (přijímání nových členů do řádu) v Rytířském sále hradu Bouzov, ale kostel bylo možné si prohlédnout. Mimochodem, jednalo se o první investituru v Rytířském sále po 100 letech.

Barokní kostel sv. Gotharda s goticko-renesančním jádrem z pol. 16. stol. byl přestavěn roku 1846.

Bohoslužby ve všední dny středa a pátek 18 hod, v neděli 9.15 hodin.

farnost <http://bouzov.nemeckyrad.cz>

kostel N 49° 42' 14.10" E 16° 53' 23.00"

Hrad Bouzov

kaple sv. Gotharda v Horákově

Předposlední zastávka byla u kaple sv. Gotharda v Horákově, patřícím do farnosti Tvarožná. V sousední farnosti Podolí u Brna působil po odchodu z Budišova P. František Školař (je v Budišově pohřben), z druhé strany s Tvarožnou sousedí farnost Pozořice, kde v té době ještě působil Mons. Karel Pavlíček z Budišova (o jeho úmrtí se pojednává ve zpravodaji na jiném místě).

Neogotickou kapli sv. Gotharda v obci Mokrá-Horákov postavili v roce 1898, zvon ve věži však pochází již z roku 1786.

Ve farnosti Modřice slavili (na rozdíl od Budišova) pouť ke sv. Gothardu. Farnost spravuje od sv. Janů v Brně P. Robert M. Mayer, OFMConv, funkcí děkana je pověřen P. ICLic. Mgr. Jan Nekuda, farář farnosti Pozořice. V modřickém farním kostele sloužil budišovský farář P. Václav Novák mši sv., po ní si poutníci

prohlédli kostel a faru a byli pozváni i k poutním oslavám, ba si i zazpívali. Nikomu nevadil návrat do Budišova v pozdních hodinách.

Přivítání v Modřicích

Kostel sv. Gotharda v Modřicích z přelomu 12. a 13. stol., původně románský, byl po požáru roku 1724 opraven a v letech 1780–84 barokně přestavěn.

Bohoslužby v neděli v 9.30 hodin.

farnost (sv. Janů Brno) <http://brno.minorite.cz> (vlastní stránky Modřice nemají)

kostel N 49° 07' 40.20" E 16° 36' 48.07"

text Ladislav Dokulil, foto Jiří Švaříček

Modlitba ke sv. Gothardovi:

*Herr und Gott, du hast den heiligen Godehard berufen,
das klösterliche Leben zu erneuern
und den Gläubigen seines Bistums ein weiser und gütiger Bischof zu sein.
Erhalte in uns den Willen, unser Leben auf dich hin auszurichten
und dem Nächsten in Liebe zu begegnen.
Darum bitten wir durch Jesus Christus.*

(Pane a Bože, ty jsi povolal svatého Gotharda,
aby obnovil klášterní život
a věřícím svého biskupství byl moudrým a dobrým biskupem.

Zachovej v nás vůli podřídit svůj život tobě
a milovat bližní.

O to prosíme skrze Ježíše Krista.)

Ještě z loňska oltář ve Slaném, jehož fotka nedopatřením vypadla

Potěhy

Žehuň

Hořice

Bouzov

Modřice

Volby v Budišově

porovnání s ČR

účast – Budišov 66,77 % – okres Třebíč 64,62 % – Vysočina 65,68 % – ČR 62,60 %

číslo	strana	hlasy	% Budišov	% ČR
1	OBČANÉ.CZ	1	0,15	0,25
4	Věci veřejné	53	8,15	10,88
5	Konzervativní strana	0	0,00	0,08
6	KSČM	72	11,07	11,27
9	ČSSD	209	32,15	22,08
13	Strana Práv Občanů ZEMANOVCÍ	48	7,38	4,33
14	STOP	0	0,00	0,06
15	TOP 09	71	10,92	16,70
17	KDU-ČSL	69	10,61	4,39
18	Volte Pravý blok	5	0,76	0,47
20	Strana zelených	6	0,92	2,44
21	Suverenita	23	3,53	3,67
23	Česká pirátská strana	3	0,46	0,80
24	Dělnická strana sociální spravedlnosti	1	0,15	1,14
25	Strana svobodných občanů	3	0,46	0,74
26	ODS	86	13,23	20,22

okres Třebíč a kraj Vysočina

číslo	strana	hlasy	% okres	% kraj
1	OBČANÉ.CZ	110	0,18	0,20
4	Věci veřejné	5 865	9,92	9,91
5	Konzervativní strana	22	0,03	0,04
6	KSČM	9 025	15,27	13,41
9	ČSSD	14 096	23,86	23,43
13	Strana Práv Občanů ZEMANOVCÍ	3 022	5,11	6,08
14	STOP	42	0,07	0,06
15	TOP 09	8 751	14,81	14,34
17	KDU-ČSL	4 566	7,72	7,42
18	Volte Pravý blok	428	0,72	0,52
20	Strana zelených	809	1,36	1,68
21	Suverenita	2 017	3,41	3,09
23	Česká pirátská strana	553	0,93	0,85
24	Dělnická strana sociální spravedlnosti	513	0,86	0,84
25	Strana svobodných občanů	398	0,67	0,82
26	ODS	8 854	14,98	17,22

Na-Bu-Ko

Již 7. ročník cykloturistické akce Na-Bu-Ko (Náměšť – Budišov – Koněšín) proběhl v sobotu 8. května 2010.

Účast 23 cyklistů z Budišova možná ovlivnila ve stejném dni pořádaná besídka ke Dni matek v budišovské škole.

Den muzeí

Letos opět provázeli žáci budišovské školy v zoologickém depozitáři návštěvníky o Dni muzeí. Výklad mladých průvodců si 15. května přišlo poslechnout a sbírky prohlédnout 167 návštěvníků.

Spodní řada zleva: Kateřina Smejkalová, Dominika Svobodová, Zdeňka Smrčková, Sabina Klímová, Michala Hortová, Markéta Horáková, Denisa Volfová a Kamila Ležáková

Horní řada zleva: Barbora Pavlatovská, Jaroslav Řehořka, Denis Jindra, Dana Jašková, Jana Cabejšková, Miroslav Rybníček a průvodkyně Jana Pavlíčková, Marcela Karasová, Marie Krátká

Odhalená rotunda

V Tasově v sobotu 12. června 2010 prof. Josef Unger z brněnské Masarykovy univerzity se svými žáky ukončil úplně odkrytí části základů rotundy ze 13. století. O nález tohoto zdiva informoval Budišovský zpravodaj v čísle 2/2009. Po roce se objevila část základu rotundy před tasovskou farou v celém průběhu a náš zpravodaj byl opět při tom.

Průvodcem nám byl tasovský farář P. Pavel Kryl, který nám ukázal i zrekonstruovaný objekt bývalé márnice, který bude sloužit jako multikulturní prostor. Na tomto díle pracoval v Budišově dobře známý Ing. Pavel Široký. V krajské soutěži péče o kulturní dědictví Zlatá jeřabina 2009 se umístil tasovský projekt na 12. místě (zvíťžil Koněšín s obnovou kostela sv. Bartoloměje).

Prof. Unger se svými studenty

Odhalená rotunda

Bývalá márnice...

...bude multikulturním prostorem

Z HISTORIE

Budišovské obchody IV

Živnostenský rejstřík okresu Třebíč z let 1898-1928. Fond Okresní úřad 1850–1945, obec Budišov-Mihoukovice, s. 76–109. Výběr usedlých kupců, kteří měli co dočinění s prodejem potravin.

Odd. A – svobodné a řemeslné živnosti

Poř. č.	Jméno / narozen	Živnost / č. domu	Od	Do
3	Theresie Friedmann, Budišov 1862	Obchod s potravinami, prodej petroleje, cukru, kávy a koření, č. 69	16. 6. 1897	27. 12. 1901
4	Dtto	Prodej kořalky a piva v lahvích, č. 69	19. 7. 1897	2. 1. 1901
6	Vincenc Eichler, V. Meziříčí 1860	Obchod s potravinami, prodej petroleje, cukru, kávy a koření, č. 136	19. 5. 1898	† 23. 9. 1934
11	Marie Součková, Nárameč 1. 7. 1841	Prodej vajec, másla, tvarohu, drůbeže a mýdla, č. 34	5. 7. 1900	Zaniklo dle vládního nařízení č. 121/1943 Sb. (1/2 roku nebyla provozována)
15	Theresie Friedmann, Budišov 1862	Obchod smíšeným zbožím, č. 69	5. 5. 1902	Dtto
22	Julius Pospíšil, Budišov 1859	Obchod smíšeným zbožím, č. 81	11. 10. 1904	27. 3. 1933
34	Josef Šlesinger, Hostěnice 1879	Obchod smíšeným zbožím, č. 93	25. 10. 1907	15. 2. 1949. Od r. 1948 vedla vdova Marie, náměstek syn Jiří

Odd. a – svobodné živnosti

Poř. č.	Jméno / narozen	Živnost / č. domu	Od	Do
3	Cyrril Halánek, Uhřínov 1858	Obchod smíšeným zbožím, výroba medových likérů a medovin studenou cestou, č. 56	16. 5. 1913	8. 10. 1925
4	Antonín Robotka, Hodov 1886	Prodej ovoce a zeleniny, č. 68	22. 10. 1913	19. 10. 1920
5	Rudolf Šlesinger, Hostěnice 1853	Obchod potravinami, vejci, máslem a kuchyňským nádobím, č. 109	8. 8. 1918	5. 5. 1920
6	Františka Inwaldová, Budišov 1881	Obchod smíšeným zbožím, č. 69	11. 2. 1919	22. 5. 1919

10	Filip Bäck, Budišov 1860	Obchod zeměskými plodinami, č. 46	20. 1.1920	14. 2. 1923
13	Antonín Robotka, Hodov 1886	Obchod ovocem a zeleninou, mlékem a mléčnými výrobky a zeměskými plodinami, č. 68	20. 11. 1920	30. 6. 1924
14	Karel Voneš, Míhoukovice 1894	Hokynářství s prodejem vajec, mléka a mléčných výrobků a drůbeže (i na trzích), Míhoukovice č. 14	28. 1. 1920	13. 8. 1923
19	Alžběta Slabá, Vel. Oslavice 1886	Obchod smíšeným zbožím, č. 21	7. 6. 1922	Zaniklo dle vládního nařízení č. 121/1943 Sb. (1/2 roku nebyla provozována)
20	Richard Bäck, Budišov 1888	Dtto, č. 46	3. 7. 1923	V r. 1934 přerušena, Zaniklo dle vládního nařízení č. 121/1943 Sb. (1/2 roku nebyla provozována)
22	Alois Šlesinger, Hostěnice 1892	Dtto, č. 109	25. 7. 1923	10. 1. 1933
23	Jan Nožička, Budišov 1897	Obchod zeměskými plodinami, č. 22	18. 9. 1923	Zaniklo dle vládního nařízení č. 121/1943 Sb. (1/2 roku nebyla provozována)
25	Kristina Šlesingrová, Budišov 1890	Obchod cukrovím, č. 120, od 1928 č. 27	30. 10. 1925	31. 8. 1944

Fond Okresní úřad Třebíč 1850–1845, i. č. 65F, živnostenský rejstřík 1929–1953, B–K. s. 69–98, obec Budišov-Míhoukovice. Hokynáři a obchodníci smíšeným zbožím

Odd. A svobodné živnosti

Č.	Jméno, narození	Živnost, č. domu	Od	Do
11	Alois Šlesinger	Obchod smíšeným zbožím v Dalešicích č. 54, pobočka Budišov č. 109	1. 9. 1933	18. 6. 1935
12	Emil Jan, Budišov 1903	Prodej másla, vajec, tvarohu, ovoce a zeleniny na trzích dle § 63 ž. ř. Bydlí v č. 162	23. 10. 1933	3. 8. 1948. Náměstek Marie J. od 3. 8. 1938.

14	Jan Hledeja, Sušice 1906	Prodej másla, vajec, tvarohu, drůbeže, ovoce a zeleniny ambulantně	26. 7. 1934	1. 1. 1946 dle vl. nař. č. 121/1943 Sb.
15	František Eichler, Budišov 1905	Obchod smíšeným zbožím, č. 136	10. 12. 1934	30. 4. 1951
18	Aloisie Weignerová. Třebíč 1890	Prodej másla, vajec, mléka a mléčných výrobků, drůbeže, ovoce a zeleniny, č. 68	4. 3. 1935	1. 1. 1944 dle vl. nař. č. 121/1943 Sb.
19	Frant. Sedláček, Studenec 1908	Obchod smíšeným zbožím, č. 109	12. 9. 1835	1. 10. 1950
23	Oldřich Kazda, Budišov 12. 3. 1919	Obchod smíšeným zbožím, č. 126	13. 1. 1938	25. 3. 1950
25	Františka Vlkartová, Brumov 24. 4. 1892	Obchod smíšeným zbožím, č. 130	13. 6. 1940	1. 10. 1950
27	Marie Zalabová, Třebíč 1905	Hokynářství, č. 81	9. 11. 1940	Přerušeno 30. 5. 1951. Náměstek Bohumil Z. od 1947
33	Emil Jan, Budišov 1. 1. 1903	Prodej másla, vajec, tvarohu, drůbeže, ovoce a zeleniny, kůzlat a drůbeže ambulantně i ve stánku v B. (poblíž kostela) se stanovištěm v č. 162	3. 8. 1948	31. 3. 1950

Odd. B1 Spotřební družstva

Č.	Jméno, narození	Živnost, č. domu	Od	Do
1	Jednota, spotřební a výrobní družstvo, zaps. spol. s r. o. v Třebíči	Obchod smíšeným zbožím v B. v č. 56, prodejna v č. 98, vedoucí Karel Pavlas, nar. 11. 8. 1901	7. 12. 1949	
2	Jednota, spotřební a výrobní družstvo, zaps. spol. s r. o. v Třebíči	Obchod ovocem a zeleninou v B. č. 162, prodejna v č. 183, vedoucí Emil Jan, nar. 1. 1. 1903 v Budišově	14. 4. 1950	
3	Jednota, spotřební a výrobní družstvo, zaps. spol. s r. o. v Třebíči	Obchod smíšeným zbožím v B. v č. 126, prodejna v č. 166, vedoucí Oldřich Kazda, nar. 12. 3. 1919 v Budišově	21. 4. 1950	

Z archívních materiálů Státního okresního archívu v Třebíči pro Budišovský zpravodaj vyhledal ředitel archívu PhDr. František Gregor.

Řemesla v Budišově a okolí

V tomto článku se pokusíme o přehled řemesel provozovaných za první republiky v Budišově, Hodově a Nárámči. Bylo jich skutečně hodně a většinou k nim patřilo ještě malé polní hospodářství, aby to stačilo dohromady na obživu.

Budišov

Nákladní autodoprava, Hedeja Jan, Budišov č. 69, 1934–1937

Nákladní autodoprava, Vikart Karel, Budišov č. 130, 1932–1933

Nákladní autodoprava, Petrželka Otto, Mihoukovice č. 43, 1932–1933

Dámské krejčovství, Sedláková Julie, Budišov č. 179, 1930

Krejčovství, Vápeníček Jan, Budišov č. 174 (zaměstnával asi 6 až 8 lidí), 1930–1948

Dámské krejčovství, Šlezingrová Růžena, Budišov 154, 1931–1933

Dámské a dětské krejčovství, Lysá Hedvika, Budišov 58, 1939–1941

Dámské a dětské krejčovství, Syrová Anežka

Krejčovství, Smrček František, Budišov č. 105, 1946–1949

Oděvy, Zedníčková Anežka, Budišov 215, 1936

Oprava obuvi, firma Baťa, Budišov 182

Obuvnictví, Chmelíček Josef, Budišov 154, 1942–1950

Mlynářství, Škorpík Josef, Budišov č. 46, 1934–1940

Pekařství, Michálek Antonín, Budišov č. 41, 1930

Pekařství, Svitáček František, Budišov 144, 1948–1950

Holičství, Zalaba František, Budišov 81, 1939

Strojní zámečnictví, Černý Josef, Budišov 107, 1934–1951

Strojní zámečnictví, Chmelíček Ladislav, Budišov 115, 1940, potom Chmelíček Emil 1945–1950

Kovářství, Škarek, založeno okolo roku 1920, provozováno do padesátých let dvacátého století

Kovář Dvořák pro velkostatek barona Baratty v Budišově do roku 1945

Mechanik, Novotný Jindřich, Budišov 172, 1945–1949

Hodinářství, Řihák Jaroslav, Budišov 190, 1934

Kolářství, Novotný Stanislav, Budišov 47 (kolářství bylo řemeslo zabývající se výrobou kol k povozům za koně)

Kolářství, Zedníček Karel, Budišov 215, 1941–1950

Stolařství, Hruza František, Budišov 105, 1934

Stolařství, David Bohumil, Budišov 151, 1936–1951

Stolařství, Kafuňek František, Budišov 42, 1939

Stolařství, Krejčí Josef, Budišov 207, 1940

Stolařství, Večeřa, Budišov 125, 1945–1950 (specializoval se na výrobu vrat, dveří a oken, byl šikovný)

Stolařství, Svoboda, asi od 30. do 50. let, specializoval se na výrobu kosišť, hrábí atd.

Stolařství, Rybníček

Podnikatelství staveb, Kundela Hubert, Budišov 154, 1934

Odehnal Karel, lámání kamene a jeho hrubé opracování, 1938–1948

Kamenolom Mihoukovice, Smetana Josef, 1935–1937

Těžba a zpracování žuly Mihoukovice, Navrátil Ferdinand, 1940–1949

Nárameč

Kovářství Raus, Nárameč č. 49, s kovářstvím začal před rokem 1900 a od roku 1939 živnost převzal jeho syn Josef Raus, ten provozoval soukromé kovářství do padesátých let dvacátého století a potom byl kovářem v JZD.

Stolařství, Pospíšil František, Nárameč č. 45, 1934–1953

Stolařství zaměřené na výrobu beden a forem pro slévárenský průmysl, Josef Zahradka, Nárameč 70, 1948–1951

Stolařství se zaměřením spíše na nábytek, Suchánek Josef, Nárameč 80 (byl šikovný řemeslník). Začal před rokem 1940, v Náramči živnost provozoval asi někdy do roku 1948, potom se příženil do Budišova, kde pokračoval do padesátých let dvacátého století. Po roce 1989 začal stolařit v Náramči ve stejném domě jeho synovec, pan Jiří Suchánek. Specializuje se na dřevěný nábytek a rovněž je velice šikovný.

Dámské krejčovství, Průšová Ludmila, Nárameč 82, 1940–1947

Dámské a dětské krejčovství, Samková, Nárameč 14, 1941–1942

Krejčovství, Komínek Josef, Nárameč 87, 1947–1951

Kamenosochařství, Odehnal Karel, Nárameč 90, 1947

Hodov

Obecní kovář Václav Klusáček byl mezi lety 1857 a 1869 v nájmu na domě č. 49 (v obecní kovárně)

Kovářství, Zahradník František, Hodov 65 (začal s řemeslem někdy před rokem 1880 a skončil po roce 1900)

Kovářství, Klusáček Jan, Hodov 77, kolem roku 1880

Kovářství, Vrba Gothard, Hodov 72 (začal 1899, po něm živnost převzal jeho syn Antonín Vrba, ten provozoval soukromou kovárnu ještě v roce 1953 a potom byl kovářem v JZD. Byl šikovný řemeslník).

Obuvnictví, Zejda Václav, Hodov 61. Začal někdy před rokem 1857 a skončil po r. 1880

Obuvnictví, Zejda Jan, Hodov 43 (začal před rokem 1890 a skončil asi v roce 1922)

Příležitostná oprava obuvi, řemeslo při polním hospodářství, Zejda Josef, Hodov 49 (začal před rokem 1910 a provozoval živnost do doby před druhou světovou válkou).

Obuvnictví, Švec František, Hodov 12, kolem roku 1890

Obuvnictví, Švec František, Hodov 39, 1928–1933

Obuvnictví Klusáček, Hodov, ve třicátých letech

Obuvnictví Klapal, Hodov, ve třicátých letech

Obuvnictví, Kudrna Karel, Hodov 56, v letech 1928–1948

Dámské krejčovství, Josefa Mrňová, Hodov 8, 1923–1939

Krejčovství, Kudláček František, Hodov 70, 1926–1937

Krejčovství, Alois Hort, Hodov 83, 1934–1951

Krejčovství, Jeřábek František, Hodov 91, 1936–1951

Krejčovství, Zejdová Anežka, Hodov 49, kolem roku 1938

V devatenáctém století bývala v Hodově, poblíž tzv. Šulova kříže u silnice na Oslavičku, pazderna, kde se sušil len. Byl to takový menší přízemní objekt z nepálených cihel s hliněnou podlahou, uvnitř měl velkou pec na sušení lnu.

Vypěstovaný len se koncem léta vytrhával a pokládal na louku v tenkých vrstvách, aby dostatečně proschnul. Za několik dní se vázal do malých snopků a drhnul se na tzv. drhlení (železný hřebec), aby byl zbaven pupenců se semeny. Pak se namáčel ve vodě.

Namočený len se sušil v pecích suširný, aby dřevnatý obal lodyhy zkřehl. Pak se lámal na přístroji zvaném lamka. Dřevnatého obalu byl hrubě zbaven na potírce. Následovalo česání na zvláštních kartáčcích z hřebíků. Přitom odpadávala koudel, která sloužila k výrobě hrubé přize a zůstával len jemný na přízi lepších jakostí. Sušení a tření lnu se provádělo ve zvláštních budovách zvaných pazderny, které stávaly vždy stranou vesnice, protože zde hrozilo nebezpečí požáru. Přechesaný len se dělil na krátký, střední a dlouhý. Nejlepší a nejdražší byl len dlouhý.

Pazdernické práce zde byly před rokem 1900 ukončeny a budova sloužila do roku 1946 jako obydlí chudých nepřizpůsobivých lidí. V roce 1965 byla hodovská pazderna, v té době již úplně zchátralá, zbořena.

Dalšími řemesly v Hodově byly:

Kolářství, Marek Jakub, Hodov 69 (Začal před rokem 1869, Markovi provozovali kolářství až do roku 1925 na domě 69, potom skončili. Poslednímu Markovi z tohoto rodu se před druhou světovou válkou stalo velké neštěstí, před hodovskou poutí jel na kole z Budišova a byl sražen nákladním autem velkomeziříčského pivovaru, které se vinou velké rychlosti dostalo do protisměru až na krajnici, kde došlo ke střetu. Pan Marek byl na místě mrtvý, vina byla na řidiči.)

Kolářství, Josef Bartůněk, Hodov 77, 1907–1950

Stolařství Svoboda, Hodov 75 (od roku 1899, v roce 1929 živnost převzal jeho syn František Svoboda, specializoval se na nábytek a byl velice šikovný, s živností skončil v roce 1953).

Stolařství, Šula Jakub, Hodov, 1910–1943

Stolařství Bednář Karel Hodov 89. 1928–1936

Tesařství, Pospíšil Jan, Hodov 60, okolo roku 1869

Tesařství Nováček, Hodov 67, asi od roku 1924 do padesátých let

Tesařství Švec, Hodov, ve třicátých letech dvacátého století

Tesařství Klusáček ve třicátých letech.

Kamenictví, Strnad František, Hodov 11, okolo roku 1890

Výroba cementových křídlic, Václav Kotačka, Hodov 20 (začal s živností v roce 1921 a skončil asi v roce 1940. Jeho vnuk pan František Kotačka začal po roce 1990 na tomtéž domě s truhlářstvím a je velice šikovný).

Zedníci byli v Hodově ve třicátých letech Prokop, Holubář, dva Hortovi a Svoboda, Hodov 24.

S nákladní autodopravou v Hodově začali v roce 1931 bratři Alois a Josef Chybovi (z čísla 9), ti se brzy odstěhovali do Křižanova, kde autodopravu provozovali. Ze začátku měli jedno, pak dvě nákladní auta s valníkem značky Praga s nosností tři tuny. S dopravou skončili někdy po druhé světové válce. Nutno poznamenat, že některé živnosti zanikly brzy po založení, když byl řemeslník šikovný a měl práci, tak se udržel a dobře prosperoval, ale všechna řemesla byla jako soukromá zakázána moci úřední v padesátých letech dvacátého století.

Josef Mikulášek

Zpracováno podle archivních materiálů a vyprávění pamětníků

Hlavní poděkování patří panu Klímovi z Hodova, který poskytl autorovi článku cenné informace. Dále poděkování patří i panu Suchánkovi z Námarmče a panu Kotačkovi z Hodova.

Mlýn a hamr u Ptáčova

Jen málo staveb bylo tak citlivě včleněno do přírodního prostředí jako ptáčovský mlýn a později i hamr. Části jeho budov dodnes stojí v údolí Klepovského potoka.

O původu tohoto mlýna víme pouze to, že byl pravděpodobně postaven po založení obce Ptáčov ve 12. stol. Mlýn měl v té době zřejmě jen jedno složení, prosévání meliva se provádělo ručně sítím. Prosévací zařízení neboli pytlování (hasáčert) se začalo užívat od poloviny 15. stol. po vzoru pražských mlynářů. V roce 1633 byl ptáčovský mlýn za majitele pana Dvořáka uváděn jako podsedecký s mlýnicí, obojí roku 1639 vyhořelo. Roku 1668 kupuje mlýn Pavel Sobol, po 18 letech jej pak přebírá do vlastnictví Antonín Nedělka. Od roku 1737 je mlýn majetkem Václava Benáčka. Další oheň postihl mlýn roku 1830, poté majitelé nechali střechu pokrýt břidlicí.

Roku 1835 koupil tento vysloužilý mlýn Matyáš Štumpvolt a zřídil zde hamr na vodní pohon. Pomocí něho se dal bucharem vykovat ze železa polotovary žádoucího tvaru a velikosti. Poslední nářadové kováčské hamry zůstaly mnohdy v činnosti až do 50. let 20. století. Hamernické řemeslo bylo chlupské, vyžadovalo silné a dovedné mužské paže. Kovací hamry poháněla soustava dvou vodních kol, obvykle na spodní vodu. Jedno kolo bylo určeno k pohonu kladiva, druhé pomocí palečnického kola pohánělo brus i měch. Vodní kolo vlastního hamru bylo výkonnější a jeho mohutná hřídel měla prstenec s výstupky k nadzvedávání topora, tj. násady těžkého kladiva zvaného „kobylička“. Úderů působily na konstrukci hamru takovou silou, že sloupky bylo nutno zapustit až 4 metry pod podlahu, aby se nezvedly. Do podobné hloubky bylo třeba osadit dubový kmen, jehož konec nesl kovadlinu a musel čelit úderům proti zatlučení do země. Nejnamáhanější součástí byl

topor, odolávající váze kladiva a velkému množství úderů na kovadlinu. Topor vyráběli sekerníci a i přes pečlivý výběr dřeva (brávali habrové oddenky) se lámal již po několika měsících, často i dřive. Takové topůrko bylo asi 1,8 až 3,6 m dlouhé, o průměru 15 až 25 cm.

Z mlýnské výroby zůstalo v Ptáčově šrotování obilí, tři stoupy na výrobu krup a přípravu lněného semene pro lisování oleje. Lněné semeno se nejdříve na plátu pece pražilo, aby se z něj dobře oddělil olej, a potom se vložilo do stoupy, kde bylo drceno. Poté se zabalilo do plachty z koňských žíní, která byla dána do lisu. Lis sestával ze dvou silných trámů, asi tři metry dlouhých. Na jednom konci byly pevně spojeny a na druhém otevřeny do písmene V. Zde byla matice se šroubem, na kterém bylo velké kolo opatřené dřevěnými rukojefmi. Pomocí nich se kolo se šroubem otáčelo. Tím byly volné konce trámu stahovány (nebo odtahovány) a vylisovaný olej vytékal do nádoby pod lis. Zbylá hmota, které se říkalo výlisek, byla velmi ceněna jako výborné krmivo.

Roku 1895 byl mlýn i s hamrem exekučně prodán a roku 1896 jej koupil Jan Benáček. Ten pak zrušil hamr a zakrátko i mlýn.

Hamr v Ptáčově připomíná staré a zaniklé řemeslo. Jde o trojí řemeslo z časů našich dědů: byli to mlynáři, hamerníci a sekerníci.

Použitá literatura a prameny:

Ptáčovská kronika – pan Doležal

Dílo a život mlynářů a sekerníků v Čechách, Luděk Štěpán, Magda Křivanová, 2000

Vlastivěda Moravská Třebíčského okresu – František Dvorský, 1906

Hlavní poděkování patří kronikáři Ptáčova panu Benáčkoví, který poskytl autorovi článku cenné informace.

Josef Mikulášek

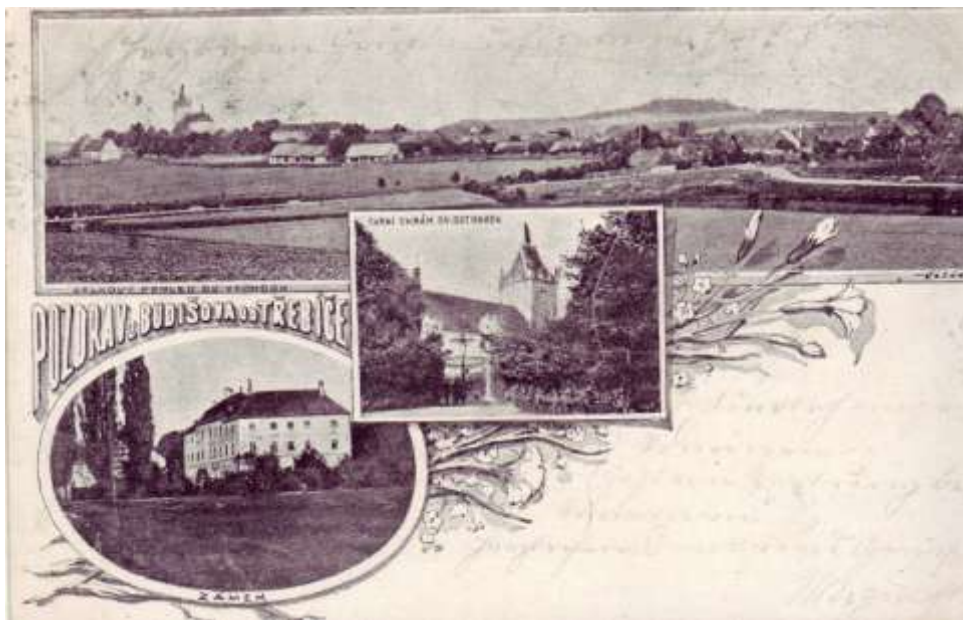
Před padesáti lety

Vzpomínám si, že jsme chodili na zmrzlinu k Chytilovi, což byla snad jediná prodejna toho druhu v Třebíči. Byla většinou ovocná, velmi vodová a prodávala se na mělkém talířku z jakéhosi oplatku, který se dal ukousnout jen opravdu dobrými zuby, ale velmi brzy se od roztáté zmrzliny rozmočil, pak již se kousal lehce. Celé to stálo 70 haléřů, při tehdejší průměrné mzdě včetně sociálních dávek (cca 1700 Kčs) by to dnes obnášelo zhruba 10 Kč. Krámeček byl na spodním konci Smrtné ulice, na východní straně (dnes někde před kinem Pasáž) – a my jsme jej v té době při cestě ze školy v bývalém sirotčinci (dnes parkoviště u katastrálního úřadu) málokdy vynechali. Dnes jsem o cukráři a zmrzlináři Chytilovi už nikde nenašel žádnou zmínku, což je opravdu škoda.

Také jsme si v cukrárnách kupovali různé oplatky, které často velmi chemicky voněly a téměř vždy vzbuzovaly pocit, že člověk chroupe dřevotřísku, ale celkem nám chutnaly. Jejich cena se pohybovala od 80 haléřů do 2 Kčs (dnešních cca 11 až 24 Kč). Až později bylo možné srovnávat s rakouskými oplatky *Manner*, které byly jemné a dobré, ale taky podstatně dražší, v cenách 2,50 a 3,50 Kčs, polité čokoládou stály 5 Kčs (ty už byly dražší než levnější oběd). Ve dnešních relacích by to reprezentovalo asi 25, 35 a 50 Kč – srovnat s dnešními cenami si to můžete sami, v marketech zpravidla bývají na pultě, aniž se jejich vzhled či kvalita změnily.

Ladislav Dokulil

Historické pohledy Budišova (kolem roku 1900)

Archív Vladimír Nožička

Z KULTURY

Nová žurnalistická generace a také vítaná konkurence Budišovského zpravodaje vyrůstá ve zdejší základní škole. Od jara 2009 do jara 2010 se přes určitá hluchá období a jistou nepravidelnost podařilo vydat celkem šest čísel školního časopisu. Takto si jeho redaktori poradili se zachycením události, již si jistě povšimla i budišovská veřejnost:

Školní akademie

8. května 2010 ve 14:00 v sále školy proběhla, jako už tradičně každý rok, školní akademie neboli besídka. Žáci naší školy si pečlivě nacvičovali svá různorodá vystoupení právě pro tento den.

Natěšené maminky, příbuzní, spolužáci a ostatní diváci se scházejí do budovy školy už hodnou chvíli předem. Převládá tu napětí a očekávání. Sál se začíná postupně plnit, až je zcela plný. Besídka právě začíná. Zahajuje ji báseň Mamince a kytarový kroužek plus zpěváci a 4. B s loutkovým klipem Tři citrónky. Diváci nadšeně tleskají. Následují prvňáčci s tanečním vystoupením na píseň Malé kotě, 2.–4. třídy přednášejí básničky a jednotlivci hrají na různé hudební nástroje. Pátáci si připravili anglicky zpívanou zkrácenou pohádku Šipková Růženka. Na pódium přichází sedmačky se svým tanečním vystoupením Florida, poté 8. A s veršovanou pohádkou Perníková chaloupka, která se dost vydařila a většina diváků se směje. Druhá osmička si připravila hudební klip To máme mládež. Pomalu se blíží konec. Teď však přichází na řadu zlatý hřeb dnešního vystoupení, a to Pavel Piňos se svými bubny. Diváci jsou naprosto uneseni a potlesk trvá notnou chvíli. Na závěr zatančí opět sedmačky na píseň Poupata, kterou zpívá Michal David. A to už je bohužel konec. Celým programem nás provázeli Dominik Pavlíček a Petr Pospíšil. Diváci se pomalu rozcházejí plni kulturních zážitků a maminky jsou spokojené, jaké mají šikovné děti.

Minirozhovor s Pavlem Piňosem – účinkujícím.

R: Jak se ti líbila besídka?

P: *Besídka se mi docela líbila.*

R: A tvoje vystoupení?

P: *Myslím, že to nebylo tak hrozné.*

R: Jak dlouho už hraješ na bubny?

P: *Rok a půl intenzivního cvičení každý den.*

R: Je to těžké?

P: *Ze začátku jo.*

R: A tvoje skladba?

P: *Vařil jsem z vody.*

R: Báls jsi se?

P: *Ani moc ne, až před začátkem trošku.*

R: Plánuješ nějakou bubenickou kariéru, jakou?

P: *Ano, plánuji premiéru se svou kapelou a dál uvidíme.*

R: Tak to ti přeji hodně úspěchů a děkuji za rozhovor.

P: *Já děkuji též.*

Myslím, že besídka byla celkově vydařená a divákům se líbila. Ohlasy, které jsem zaznamenal, byly kladné a většina lidí považuje za nejlepší vystoupení 8. A a Pavla Piňose. Už se těším na příští rok.

Kryštof Horák

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Poddruh člověka: senioři

To slovo zní jaksí laskavěji, než důchodci, protože jeho opakem jsou junioři. Ke slovu „důchodci“ adekvátní protiklad asi není, a navíc se na důchodce dost nadává. Na počátku podotýkám, že i já do této kategorie už patřím a mezi obyvateli Budišova je nás velká množina. Ach jó, jak je to dávno, co jsme seděli v novotou vonících lavicích v naší nové budišovské škole a učili nás nezapomenutelní učitelé, kteří už dávno zemřeli.

Vy, mladší, i naše vláda, nám říkáte, že náš stát stojíme moc peněz, byť si tento stát bral od nás daně po celý náš produktivní život. Že chceme žít dlouho? Přece se každý touží dožít vysokého věku, ne? Je pravdou, že se poněkud rasantněji cpeme do autobusů i vlaků. Je to ale za účelem boje o sedadlo, protože málokterý z vás, mladších, nás pustíte sednout. Je fakt, že máme různé slevy, na příklad na MHD, vlaky nebo na lyžařské vleky na horách, ale lékařskou péči si z velké části stejně platíme!

Senioři také ještě chtějí být užiteční, pomáhají, kde jim síly stačí, vyzvedávají malé vnoučky ze školy, když jsou jejich rodiče v práci. Vydali jsme se ze svých sil, mnozí i z celoživotních úspor, kterými jsme sponzorovali naše potomky. Také životní hodnoty se změnily. Stará paní už nemusí utrácet tisíce za nové šaty a drahé parfémů a starému pánovi, dříve vyhlášenému sukničkáři, ztvrdne teď maximálně chleba v kredenci.

Stále častěji ale slyšíme a používáme výrazy jako domov důchodců, skleróza, elděenka, hospic či krematorium. To je zákonitost života.

Měli byste být k seniorům tolerantní, vy mladší, protože kolo času je neúprosné a i vy jednou budete patřit do této věkové kategorie. Vždyť je to tak nedávno, co jsme i my říkali: „Mládí v prachu a do důchodu daleko.“

Poznámka pod čarou: Pozorně pozoruji tu přeměnu mladší generace ve střední a pak ještě starší a ještě starší... A když čtu Budišovské zpravodaje, což jsou taková „zrcadla“ našeho života, jsem klidný. U nás, v Budišově, se má ta mladá generace hodně k světu... a je slušná.

Ing. Rostislav Tesař

Barvy Budišova

To se takhle jedné teplé noci sešli skřítkové ze všech budišovských čtvrtí na zahrádce restaurace Sport, aby si, stejně jako to tam dělávají budišovští chlapi (ale i ženské), trochu poklábosili, takové to „talk show“, a popili dobrého moku. No, a protože hospoda byla samozřejmě zavřená, tak popíjeli jen noční mlhu i ranní rosu, ty slzy věčné přírody (měli to totiž „all inclusive“). Mlha se začala kolem třetí k ránu tvořit „vod Pyšeláku“, ale tu by žádný pořádný pivář nepil.

A jak to v hospodách bývá, začali sice pěkně potichu, uspořádaně, ale později, jak se jejich diskuse dostávala do varu, překřikovali se, skákali si do řeči a vůbec se neposlouchali. Každý z nich chtěl dokázat svoji pravdu, a tak to tam vypadalo jako ve čtvrté třídě naší školy, když se nezvedení žáci přou o věci, které jsou pro ně důležité.

„Budišovská barva je zelená,“ tvrdil bez začervenání skřítek z Kundelova, protože celý život před sebou viděl jen louky, co se táhnou v údolí od Nového rybníka a okolní zelené lesy.

„To je blbost, Budišov je do zlata,“ kontroval skřítek z Mihoukovic, protože ten zase vidí žluté, až do zlatova nádherné západy slunce nad Budišovem, když se z Kněžského kopce na obzoru rýsuje proti slunci silueta našeho městyse, kterou k obloze rozrývá věž kostela.

To skřítek Podkoleják, který skoro celý rok prospí ve vykotlaných lípách v Panské zahradě a probouzí se až s podzimem, tvrdil: „Barva Budišova je, pánové, oranžová, taková, jakou má na podzim Panská zahrada.“

„No jo, te tele jedno,“ řekl skřítek Nadkoleják tónem, jak to kdysi lidem s láskou říkával Stréček Davidů, můj děda, když sedával před domkem na dlouhé dřevěné lavičce. „Te tele jedno, barva je bílá, protože to je zima v Budišově.“ No, klidně to mohl tvrdit, protože on celý rok někde lítal, protože je trochu lehkomyšlný, protože někteří nadkolejáci takoví holt jsou, a až na zimu se vracel do svého teplého pelíšku v závětrí za Václavem.

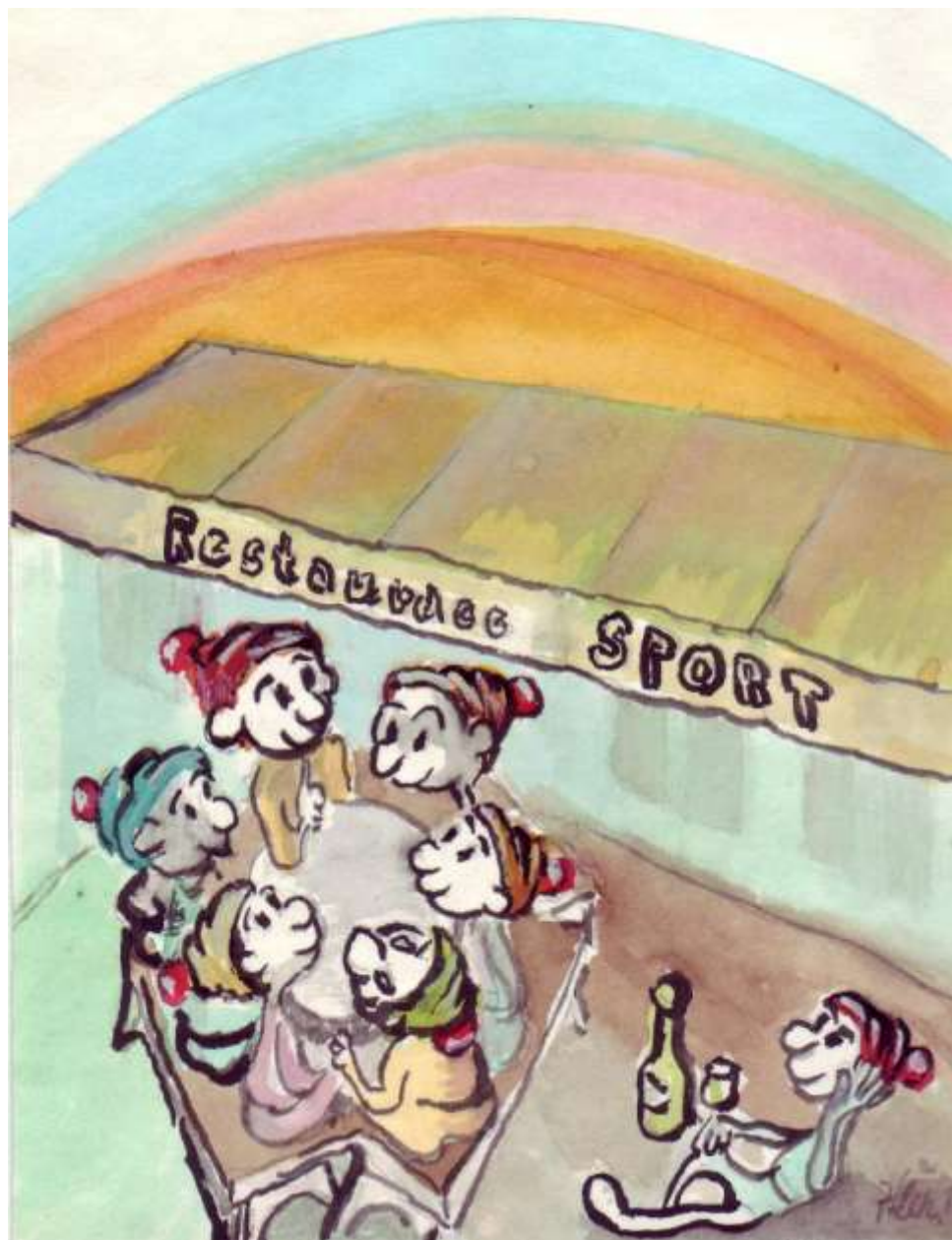
To skřítek z Jazírka, který se teprve teď dostal ke slovu, tvrdil, že barva Budišova je přece modrá, to když v okolních polích v obilí rozkvetou tisíce květů modrých chrp. To se to podél cesty k Pyšeláku jen modrá...

Skřítek z Vejchůků neřekl nic, ba ani nemohl. Už pár dnů se v této společnosti neukazoval, on se trochu zapomněl v lihovaru v Topolu, kde v pálenici vylizoval zbytky výtečné slivovice. Byl ale slušný a kámošům se mobilem slušně omluvil.

A teprve nakonec, asi jako nejmoudřejší, moudře promluvil skřítek z Rejdůvně.

„Přátelé,“ pravil tónem, že všichni ostatní okamžitě zmlkli „všichni máte pravdu. Protože po dešti, když pak zasvitne sluníčko, se nad Budišovem rozsvítí duha, která má všechny barvy světa.“

No a protože asi byl ze všech skřítků ze všech budišovských čtvrtí opravdu ten nejmoudřejší (vždyť tam bydlí i můj brácha), dodal: „Hádáme se zbytečně, protože příroda v našem okolí hraje všemi barvami, jen to lidé pro svoje starosti a kvalitování nevidí! A také si nafurt pamatujte, že barvy se mění stejně, jako povahy lidské! Ale zítra v noci budeme probírat politiku, ta je o moc složitější, než nějaké to barevno...“

A protože to byli hodní skřítkové, nechali Budišováky ještě chvíli dospávat. Počkali, až se do svých lesních sídel vůkol Budišova vrátí víly Rusalky (všechny už se orientují podle navigace GPSky), které celou noc někde trajdaly (co ostatně chcete od ženských?),

a až měsíc nad Budišovem doputuje k západu někam nad Rudíkov, a teprve potom začali budít kohouty, ty zvěstovatele nového dne. Každý ve své čtvrti.

Pak se spustil laskavý, jemný deštěk, který se tiše snášel na všechny budišovské čtvrtě, na zahrady, i pole a lesy, aby probudil ze spaní všechno, co po zimě v této pozeňhané krajině spalo. A země zavoněla po domově...

Přátelé, nejsme jim, těm skřítkům, povahově trochu podobní?

*Slunce už usmívá se,
a nabízí nám množství krásných dárků.
Jeho svit nás najde všude – doma, i ve stínu zámeckého parku.
A bílá Zima přijde zase!*

Ing. Rostislav Tesař, ilustrace Ing. Josef Šenkýř

Kdo je MUDr. Daniel Kvapil?

Má atestaci z chirurgie, urgentní medicíny a medicíny katastrof, v přípravě k atestaci z všeobecného lékařství. Pracoval na ortopedii, chirurgii se zaměřením na traumatologii a v zdravotnické záchranné službě, ve výjezdové skupině a přechodně i v letecké záchranné službě – výjezdová stanoviště Třebíč, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Jihlava, Pelhřimov, Znojmo, Hrušovany nad Jevišovkou. Učil na střední zdravotní škole v Třebíči chirurgii, nyní vyučuje urgentní medicínu na LF UP Olomouc. Zúčastnil se mnoha národních i mezinárodních soutěží záchranných služeb, nikoliv bez úspěchu (Rallye Rejvíz – 1. a 3. místo, EMS Championship Izrael – 1. místo, Ambulance rallye Antalya Turecko – 1. místo, Rescueski – 1. a 7. místo) a aktivně přednášel na mezinárodních kongresech o výuce urgentní medicíny pomocí modelových situací. Dnes na těchto akcích plní i funkci rozhodčího. Je hlavním lékařem Horácké rallye a rallye Vysočina.

Ted' v červnu se chystá na kongres v Tel-Avivu a rallye v Izraeli.

Volný čas věnuje sportu, lépe sportům – dříve jako registrovaný gymnastice, volejbalu a sportovní kulturistice, jinak lyžování, stolnímu tenisu, tenisu, windsurfingu, je členem Sambo Clubu (trénink bojového umění SAMBO combat ve Vícenicích u Náměště) a místy jej najdeme i na rybách.

Tyto informace mají zdroj na webových stránkách zájmového sdružení záchranářů (www.rescueteam.cz), jehož je členem – více tam.

V Budišově bude pracovat jako obvodní lékař. A protože změn ve zdravotnickém zajištění městyse je více, uvádíme zde ordinační hodiny všech lékařů:

Obvodní lékař MUDr. Zdeněk Benáček, tel. 561 110 848

Po 6.30–13

Út (Tasov 9–12). 14-18 – objednání

St 6.30–12 (možnost objednání)

Čt 6.30–12, (Tasov 13.30–16)

Pá 6.30–10

Obvodní lékař MUDr. Daniel Kvapil, základní chirurgická péče, očkování proti klíšťové encefalitidě, tel. 568 875 191

Po 7–12 (odběry 7–9h)

Út 7–12 – objednání, (Rudíkov 13-16 – objednání)

St 7–12 (odběry 7–9)

Čt (Rudíkov 7–11), 15–18 – objednání

Pá 7–12

Dětský lékař MUDr. Milan Bušek, tel. 568 875 164

Po 7–12.15

Út 7–8.30, 11.15–14

St 7–12 (možnost objednání), poradna 12–13.30

Čt 14.15–18.15 (možnost objednání)

Pá 7–12

Zubní lékař MUDr. Jiří Zelinka, tel. 568 875 207

Po (Tasov 9.30–13), 14–16

Út 9–15

St (Rudíkov 9–12), 13–14.30

Čt 9–17

Pá 9–13.30

Ladislav Dokulil

P. S. (po uzávěrce):

Tak v tom Izraeli to zase vyšlo – mezi týmy ze 14 zemí skončila česká posádka na druhém místě. Porážku z roku 2006 jim oplatili jen Kanadáné a na třetím místě byl opět český tým ZZS hl. města Prahy.

Zhroucené plány architekta Řičáře

Když jsme pod tímto názvem našli v týdeníku Euro v rubrice Monitor ze dne 6. dubna 2010 článek Jana Schneidera, říkali jsme si, že je to natolik přesné a nejvíce podobné pravdě, že by bylo dobré ocitovat některé věty z tohoto článku v našem zpravodaji. Vybírali jsme a vybírali, až jsme vybrali všechno. Nenašli jsme tam jedinou zbytečnou větu. Takže jej se svolením redakce zmíněného časopisu otiskujeme celý:

V lednu 2006 potvrdila pracovnice ministerstva pro místní rozvoj Věra Jourová zamítnutí projektu obecně prospěšné společnosti Bono Publico, založené architektem Markem Řičářem. V téže době Řičář zašel za náměstkem ministra pro místní rozvoj Jaroslavem Králem, kterému „nabonzoval“ Jourovou z korupce. S pomocí televize Nova pak rozjel „kauzu Budišov“ a rychle se skryl díky programu na ochranu svědků. Po policejně mediální maškarádě se celá konstrukce zhroutila, nikdo nebyl odsouzen, jen mnoho lidí bylo činností trestněprávních orgánů potrápeno a poškozeno.

„Kauza Budišov“ se konečně vrací do bodu nula. Skutečnou příčinou všeho je podle Věry Jourové 15,5 milionu korun, které byly vyvedeny ze státního rozpočtu a skončily na účtu Marka Řičáře. Vypracoval totiž projekt zavádění internetu do jedenácti obcí Podještěvska. Sdružení obcí díky tomu od státu získalo dotaci. Místo internetu ale architekt za tyto peníze nakoupil domy a další pozemky.

Když stát požadoval prostředky zpět, začal se Řičář bránit útokem, aby od sebe odvrátil pozornost. Ale orgány činné v trestním řízení nakonec obrátily své zraky správným směrem. Policie Řičáře obvinila z dotačního podvodu a vrchní státní zastupitelství v Praze nedávno zajistilo jeho majetek v hodnotě téměř 23 milionů korun. Karta se konečně obrací.

Jan Schneider, spolupracovník redakce

Jan Schneider, bezpečnostní analytik a publicista, narozen roku 1955, signatář Charty 77, v r. 1993 absolvent dálkového kurzu religionistiky na univerzitě v Cambridgi, od r. 1990 vedoucí Odboru kultury a školství Okresního národního výboru v Havlíčkově Brodě, kde působil v komisích prověrek členů StB a VB, později pracovník Úřadu na ochranu ústavy a demokracie.

50 let poutí v Budišově

Poutě v Budišově byly samozřejmě i dříve, ale od roku 1960 působí u nás i v okolí rodina Jungova, která padesátileté výročí letos slaví.

Zakladatelem lunaparku, jak se dříve pouťovým atrakcím říkalo, byl Bohumil Jung. Původní atrakci tvořil velký řetězkový kolotoč, který se dochoval až do dneška, ovšem po několika opravách a renovacích. Stával v Budišově před bývalou poštou. Původní je i střelnice, která se dodnes dochovala bez úprav. Majitelkou byla Elsa Pfliegerová. Dnes již atrakce provozuje třetí generace, rodiny Flachsova a Hábichova. Tyto informace poskytl našemu zpravodaji vnuk zakladatele Junga, Miroslav Hábich.

Všichni provozovatelé poutní zábavy samozřejmě zvu čtenáře Budišovského zpravodaje, občany městyse i návštěvníky Budišova na srpnovou pouť, která tentokrát připadá přímo na slavnost Nanebevzetí Panny Marie v neděli 15. srpna.

Ladislav Dokulil

Miroslav Hábich

Řetízkový kolotoč

Týž v pozadí před čtvrtstoletím

Původní střelnice

Táž v pozadí před čtvrtstoletím

Pout' před desetiletím

Táž před čtvrtstoletím

Pomník padlým rodákům ve světové válce

V roce 1922 usnesla se chasa z Budišova pod protektorátem obecního zastupitelstva postavit pomník padlým vojínům. Pokladníkem zvolen p. Štěpán Pospíšil, jednatelem Jan Nožička, členy výboru Josef Rous, Josef Chyba. Vyžádali si nabídky od firem Činčara, Třebíč; Los, Brno; Smolín, Třebíč; obecní lomy Nedvědice. Poslední podaly nejnižší nabídku 7 500 Kč, přičemž jim práce zadána.

Pomník je z mramoru. Spodek je žula z našeho kraje, kterou zpracoval kameník Josef Herblík za 200 Kč a usadil Metod Vrba zdarma. Podklad do země trhali na Výhonkách Jan Nožička, Karel Kašpar, Alois Pochop, Antonín Chalupa a Jan Honzák. Dovezl František Hladký. Pro pomník jeli, 12. srpna do Nedvědice, Josef Rous, Antonín Nováček, Karel Pavlíček a Jan Nožička. Postavil jej kameník Alois Nový. Na pomník se vybralo po domech 2 000 Kč a ostatní peníze při několika tanečních zábavách. Pomník zaplacen hned, nedostávající obnos 2 600 Kč bezúročně půjčil Václav Chyba. Na pomníku jest nahoře Kristova hlava z bronzu, pod ní nápis: Naším padlým rodákům ve světové válce 1914–1918. Pod tím jsou fotografie, jména a datum úmrtí.

Dne 15. srpna 1922 byl pomník za velké účasti lidu odhalen a posvěcen. Řečnil Jakub Deml, světil P. Karel Pavlíček, farář z Nieder-Absdorfu v Rakousích a pak řečnil Augustin Kratochvíl, farář v Budišově.

Podrobnosti o jednotlivých padlých

Dobrovolný Václav *6. 9. 1891 v Budišově č. p. 21. Povoláním byl obuvník a k odvodu šel v roce 1912. Narukoval roku 1914 k 81. pěšímu pluku. *Při dobývání Parkoscovice (ruské bojiště) byl těžce zraněn a na následky zranění zemřel 17. 11. 1914.*

Slabý Jindřich *1881 v Mihoukovicích 38. Povolání ani rok odvodu nejsou známy. Narukoval 4. 11. 1914 k pěšímu pluku č. 3. *Padl v boji u Ryczónna (ruské bojiště) 17. 11. 1914*

Janoušek Alois. Datum narození není známo. Žil v Budišově č. p. 138. Povoláním byl obuvník. K odvodu šel v roce 1914 a v témže roce narukoval k 81. pěšímu pluku.

Padl 27. 11. 1914, kdy u Šilgaru v Srbsku utrpěl zranění hlavy.

Krčál František *10. 10. 1886 v Budišově č. p. 150. Pracoval jako topič v lihovaru. K odvodu šel v roce 1908 a narukoval 2. 8. 1914 k 81. pěšímu pluku.

Byl raněn 24. 12. v nadloktí a přes plíce u Tarnova (ruské bojiště). Zemřel 29. 12. v civilní nemocnici ve Vdovicích. Pohřeb měl 31. 12.

Vít Cyril *10. 5. 1889 v Kundelově č. p. 84. Zaměstnání není známo. K odvodu šel v roce 1910 a v roce 1914 narukoval k 81. pěšímu pluku.

Po zranění hlavy padl 20. 2. 1915 v Karpatech (ruské bojiště).

Palas Alois *11. 8. 1890 v Mihoukovicích 14. Vyučen byl obuvníkem. K odvodu šel v roce 1911. Rok narukování na vojnu není znám. Nastoupil ke střeleckému pluku č. 2.

Padl 11. 6. 1915 po zásahu šrapnelem na hranicích Bukoviny u Dněstru u městečka Žaleščík, blíže vesničky Sečany (ruské bojiště). Odpočívá v listnatém lese na pokraji se dvěma kamarády. Za tři léta byl z Tyrolska jedenkrát na dovolené.

Nováček Alois *1893 v Budišově č. p. 113. Narukoval 2. 8. 1914 k 81 pěšímu pluku.
Padl 24. 6. 1915 na italské frontě.

Kratochvíl Cyril *13. 4. 1892 v Míhoukovicích 19. Byl zedníkem. K odvodu šel v roce 1913 a narukoval 2. 8. 1914.
Padl 29. 9. 1915 u Čumanova (ruské bojiště).

Horký František *4. 9. 1890 v Kundelově č. p. 86. Vyučen byl krejčím. U odvodu byl v roce 1912 a narukoval 1. 8. 1914 ke 3. pluku ve Štýrském Hradci.
Raněn u Přemyšlu 27. 11. 1914 a 15. 3. 1915 jel na italskou frontu, kde 27. 10. 1915 u Gorice, na planině Doberdovské (italské bojiště), padl.

Horký Ladislav *27. 6. 1897 v Kundelově č. p. 86. Vyučen byl krejčím. U odvodu byl v roce 1915 a 29. 2. 1916 narukoval k 81. pěšímu pluku.
Zajat byl 14. 6. 1916 u Podhajce. V zajetí byl ve městě Kremenčuku, kde ve svém oboru pracoval za 15 kopějek denně.. Začátkem roku 1917 vstoupil do československé legie v Rusku. Byl přidělen k záložnímu praporu. Padl 15. 5. 1917 v městečku Bobrujsku.

Zezula Rudolf *17. 4. 1894 v Mihoukovicích č. p. 2. Byl hudebníkem. Odveden byl v roce 1914 a narukoval 22. 10. téhož roku k 81. pěšímu pluku. *Padl po zranění hlavy v Srbsku, 16. 10. 1915*

Chalupa František. Datum narození není známo. Bydlel v Budišově č. p. 39 a byl vyučen obuvníkem. Odveden byl v roce 1915 a ještě téhož roku narukoval ke 20. pluku zeměbrany. *Zemřel 17. 2. 1916 v nemocnici ve Lvově (ruské bojiště).*

Jelínek Štěpán *25. 12. 1896 v Budišově č. p. 9. Studoval na gymnáziu v Třebíči. Odveden byl 4. 11. 1915 a narukoval 15. 12. 1915. *Narukoval do Jihlavy, kde byl do 26. 1. 1916. Odtud odjel do Uher do Sombathalu. A dále pokračoval do kadetky do Lubičova (90. pluk). Do pole se dostal 22. 6. 1916 na ruskou frontu. Padl 8. 8. 1916 u Vojnina, kde je pochován v lese.*

Mucha František *1893 v Kundelově č. p. 87. Byl zemědělským dělníkem. Odveden byl v roce 1915. Narukoval k 81. pěšímu pluku (rok není znám). *Padl na ruském bojišti 13. 6. 1916 u řeky Strypy v Haliči.*

Bäck Julius *26. 12. 1892 v Budišově č. p. 46. Byl vyučen truhlářem. Odveden byl v roce 1915 a téhož roku narukoval k dělnickému pluku č. 1.

Když se vracel ze služby 6. 12. 1917, byl zasažen granátem a zemřel. Poslední dopis došel šest dní před tím, než přišla smutná zpráva.

Bäck Alois *4. 3. 1897 v Budišově č. p. 46. Byl absolventem tkalcovské školy. Odveden byl v roce 1916 a téhož roku rukoval k 81. pěšímu pluku.

Při útoku 6. 12. 1917 na Monte Crapo (italské bojiště) byl smrtelně zraněn do hlavy a skonal. Datum posledního listku od něj bylo 4. 12. 1917.

Urban František *1882 v Budišově č. p. 95. Vyučen byl kolářem. Odveden byl v roce 1916 a téhož roku narukoval k 81. pěšímu pluku.

Vysílením zemřel u Kulhaly v Haliči (ruské bojiště) 19. 8. 1916.

Krejčí Jakub *27. 11. 1869 v Budišově č. p. 40. Pracoval jako cestář. Narukoval 1. 10. 1916 k 81. pěšímu pluku.

Byl na ruské frontě, kde se rozstonal a 8. 10. 1917 zemřel ve vojenské nemocnici ve Vídni.

Hladký Jakub *23. 7. 1895 v Budišově č. p. 62. Vyučen byl krejčím. Odveden byl v roce 1915 a téhož roku narukoval k Lands. Inf. Reg. N = 20.

Na italské frontě byl zasažen skálou do zad a 11. 3. 1917 zemřel v nemocnici v Meidlingu.

Hladký Jan *28. 6. 1892 v Budišově č. p. 62. Byl úředníkem živnostenské banky. Byl odveden v roce 1916 a téhož roku narukoval do Res. of. schule v Jihlavě.

Byl prohlášen za nezvěstného.

Kavalec Jakub *11. 7. 1899 v Budišově č. p. 20. Byl nádeníkem. K odvodu šel v roce 1917 a téhož roku narukoval ke 14. praporu střelců.

Padl 17. 11. 1917 v Itálii.

Suchánek Melichar *3. 1. 1881 v Budišově č. p. 128. Byl kostelníkem. K odvodu šel v roce 1914. Narukoval k 81. pěšímu pluku (rok není znám).

Padl 8. 8. 1917 na rumunsko-srbských hranicích.

Suchánek Antonín. Kdy se narodil, není známo. Byl krejčím.

Vlastně není z Budišova. Jeho otec Josef Suchánek býval v Námči. Někde na Hrotovicku na něj padla zeď a zabila jej. Chlapce se ujal strýc Antonín Suchánek, krejčí v Budišově. Chlapec chodil do školy v Budišově a u strýce se vyučil krejčím. Zemřel 20. 11. 1917 v jihlavské nemocnici.

Příkazský Josef *1872 v Budišově č. p. 113. Byl listonošem. Byl odveden v roce 1914 a téhož roku narukoval (pluk není znám).

Zemřel 20. 8. 1917 v Bozenu v Tyrolích (italské bojiště).

Pospíšil Jan *13. 6. 1899 v Kundelově č. p. 78. Byl nádeníkem. K odvodu šel 21. 2. 1917 a narukoval 10. 3. 1917 k 81. pěšímu pluku.

Při házení ručních granátů 24. 10. 1917 u řeky Soči na italském bojišti padl a 31. 10. byl pochován.

Pospíšil František *15. 8. 1885 v Kundelově 78. Byl domkař. Narukoval 1. 8. 1914 ke 14. pluku polních myslivců.

Ztratil se 2. 9. 1914 u města Záborce (ruské bojiště) a od té doby se stal nezvěstným.

Man Karel *23. 12. 1894 v Budišově č. p. 42. Vyučen byl krejčím. Odveden byl v roce 1914 a téhož roku narukoval k 81. pěšímu pluku.

Byl 15. 11. 1917 zajat v Rusku a poté vstoupil do legii. Padl 28. 7. 1918 na Urale (4. pluk Prokopa Velikého).

Pavlíček Alois *10. 5. 1892 v Budišově č. p. 35. Vyučen byl obuvníkem. Odveden byl v roce 1913 a narukoval 28. 7. 1914 k pluku těžkého dělostřelectva ve Vídni.

Zemřel 21. 9. 1918 v Tricotě (italské bojiště) na malárii.

Král Alois *18. 5. 1899 v Budišově č. p. 53. Vyučen byl krejčím. Odveden byl v roce 1917 a narukoval 10. 10. 1918 k 81. pěšímu pluku.

Do 26. 10. 1918 byl vyreklamován pro hospodářství Václava Hladkého. Dne 26. 10. jel do Jihlavy a odtud do Vídně k přehlídce. Tam onemocněl zánětem plic z chřipky a 2. 11. 1918 zemřel.

Kafka Jan *7. 11. 1883 v Budišově č. p. 159. Vyučen byl obuvníkem. Narukoval 1. 8. 1914 k 81. pěšímu pluku.

Dne 8. 10. 1914 byl v Přemyšlu raněn do levé ruky. Na následky zranění zemřel doma a byl pohřben 4. 12. 1918.

Bačák Jan *1888 v Kundelově č. p. 99. Byl vyučen kolářem. Odveden byl v roce 1908 a narukoval roku 1914 k 81. pěšímu pluku.

Padl v Řežanech (ruské bojiště) 29. 6. 1916.

Bez obrázku

Vidlák Stanislav *25. 3. 1899 v Budišově č. p. 108.

Vyučen byl stolařem. Odveden byl 10. 3. 1917 a téhož roku narukoval k 81. pěšímu pluku.

Padl v roce 1917 na italské frontě.

Bez obrázku

Hnízdil Jan *18. 6. 1886 v Budišově č. p. 57. Vyučen byl krejčím. Odveden byl v roce 1915 a téhož roku narukoval k 81. pěšímu pluku.

V březnu 1915 odjel z Jihlavy na ruskou frontu do Karpat. Naposledy psal 1. 6. 1915 a od té doby se stal nezvěstným.

Matoušek Karel *14. 10. 1891 v Budišově č. p. 131.

Vyučen byl obuvníkem. Odveden byl v roce 1912 a narukoval v roce 19105 k 81. pěšímu pluku.

Padl na ruském bojišti.

Mikulášek Eduard *13. 10. 1896 v Budišově č. p. 63.
Byl vyučen sklenářem. Odveden byl v roce 1915 a
narukoval v témže roce k 81. pěšímu pluku.
Stal se nezvěstným.

Doležal Rudolf *1886 v Míhokovicích č. p. 10.
Vyučen byl stolařem. Odveden byl v roce 1906 a
narukoval roku 1914 k zeměbr. 13. pluku ve Znojmě.
Stal se nezvěstným.

Bez obrázku

Rybniček Ludvík. Žil v Budišově č. p. 111, další údaje
nejsou o něm známy.
Stal se nezvěstným

Bez obrázku

Prokeš František. Žil v Kundelově č. p. 122, další údaje
nejsou známy.
*Dlouho byl nezvěstný, až dopisem z 30. 1. 1926 oznámil
svému otci, že se oženil a žije v selo Gorodiště, stanice
Ysil – Kul, Omsk, újezd Akmolinské oblasti, Sibiř. Žil
tam již od roku 1917.*

Z historie budišovské školy VI

Fotografie 1. třídy, školní rok 1955–56

Sedící zleva, první řada: Zdeňka Chybová – Vlčková, Augustin Tomšík, Stanislav Bačák, Ladislav Křivý, Jan Mucha (Kojetín), Karel Krejska (Studnice), Bohumil Borůvka, Jiří Nejedlý, Ladislav Pospíšil a Marie Chybová – Hrachovinová

Stojící, druhá řada: Hana Pavlíčková – Smolíková, Anna Chmeličková – Tůmová, Jarmila Doležalová – Dokulilová, Marie Dvořáková – ?, Marie Samková – Piňosová, Božena Ujčíková – Novotná (Kojetín), Marie Janoušková – Šabacká, Marie Prachařová – Juránková (Studnice), Marie Slabá – Zedníčková a Pavla Švihálková – Bábiková

Horní, třetí řada: Jaroslav Kazda, František Pospíšil, ? Zumr, Bohumil Voneš, Lubomír Šoukal, Vladimír Suchánek a říd. učitel František Zejda
(Na fotografii chybí Marie Kubíčková – Nováčková)

A po jedenácti letech, hoši z této třídy už jako odvedenci

Sedící zleva: Ladislav Pospíšil, Augustin Tomšík, předseda MNV Valentin Suchánek, Stanislav Bačák a Bohumil Voneš

Stojící zleva: Jiří Nejedlý, Ladislav Křivý, Vladimír Suchánek, Stanislav Toufar, Bohumil Borůvka, Josef Kazda, Lubomír Šoukal a Jaroslav Kazda

Spolužáky vyhledala Jarmila Dokulilová (Doležalová)

Trnava – křížový kámen s vytesanou rukou

Letošní zima byla krásná, ale dlouhá. Hodně dlouhá. Dříve byly takovéhle zimy úplně normální, snad jsme jim trochu odvykli. Jaro se pomalu probouzí, vytahuji kolo a vyrážím na letošní první výpravu za kameny. Začínám pátrat tam, kde jsem v loňském podzimu, snad osmkrát, neuspěl. Donesl jsem si tenkrát domů houby, šípky i trochu mateřídoušky, ale to podstatné – najít hledaný kámen se mi nepodařilo.

Asi před třemi roky se mně dostala do rukou dost nekvalitní kopie obrázku tohoto křížového kamene. Fotografie zaslal do Aše, kde tyto drobné kamenné památky registrují, pan Hruza z Třebíče. Pod fotografií byl text: Trnava u Třebíče (Morava): Mezník s vytesaným obecným křížem a pod levým ramenem kříže ruka s roztaženými prsty značí: „Stůj, až sem a dál ne.“

Vyvinul jsem enormní zájem získat o tomto trnavském kamenu co nejvíce informací. Ptal jsem se starosty, kronikářky, amatérského historika, chlapů v hospůdce, stále stejná odpověď: „Nic o tomto kamenu nevíme.“ Povzbudil mě bývalý kolega z práce, který tvrdil, že mu kámen ukázal jeho děda.

Silný impuls přišel s originální fotografií, kterou pořídil pan František Peštál st. Na její zadní straně je tužkou připsáno „Jižně Trnavy“. To byla cenná zpráva. A když jsem získal další informaci z notýsku, kde si p. Peštál zapisoval své zážitky, pustil jsem se do systematického hledání. Ten zápis zněl: „Ačkoliv již mnoho roků chodím starou vozni cestou bočící z velkomeziříčské silnice (U obrázku) do Přeckova, nepovšiml jsem si dosud nikdy starého křížového kamene. Až 10. 11. 1942 povšimla si tohoto, když šli jsme na trnky, maminka. Kámen nachází se v mezi po levé straně vůbec nepoužívané části cesty (jdeme-li do Přeckova) nedaleko nové silnice Trnava–Budíkovice.“

Jaká jsem měl fakta? „U obrázku“ se říká v Třebíči u pekárny. „Už tenkrát nepoužívaná část cesty,“ zpráva je z roku 1942. Co znamenalo pro pana Peštála „nedaleko silnice,“ když vím, že pro něj nebyl problém za den ujít padesát kilometrů? Těch otázek bylo mnoho. Možnost vypátrání kamene téměř nulová. Přesto jsem to zkusil. Motivovalo mě heslo: Naděje umírá poslední.

Neúspěšných cest jsem nelitoval, konec konců ani dnes se nezadařilo. Dostal jsem se až do Trnavy. Zde jsem zazvonil na pana Š. Byl to poslední tip, na koho se ještě obrátit. Nevěděl. Nevěděl ani jeho starší soused, pan C. (přes 80 let), kterého mi doporučil. Ten byl velice ochotný, do debaty se přidal a i jeho žena.

Vysvětlili mi, že ta stará cesta vedla kolem kapličky, která stojí těsně u křižovatky na průtahu. „U obrázku“ se říká v místech, kde stará silnice mostkem přechází potůček, který napájí rybník Opatůvku. Uvědomil jsem si svoji chybu. Zaměnil jsem místa stejného názvu. Mohl jsem si ušetřit spoustu času při hledání.

Manželé vzpomínali na dětská léta. „To když do Trnavy přijeli cikáni, tak se vždycky ulágrovali na plošince u kostela. To se ale nelíbilo našemu starostovi, tak je poslal k „Obrázku“, kde byla podobná plocha. My jsme tenkrát chodili do Třebíče pěšky a měli jsme velký strach jít kolem, když tam cikáni tábořili. Tu starou cestu jsme se ženou prošli minulý rok, ale o žádném památném kamenu tam nevíme. To je zajímavé, musíme tam co nejdřív vyrazit a pomoci vám hledat. Ten lesík u obce patřil a znovu zase patří rodině Š. Zkuste se zeptat ještě tam. Bydlí na konci této ulice“.

Moc už se mně vracet nechtělo, ale nakonec jsem se otočil a přišlo třetí zvonění. Pan Š. mě doslova uzemnil. Při pohledu na starou fotografii prohlásil: „Ten kámen znám, kříž a ruka.“ Rozzářil jsem se jak meteor. Bohužel jsem dopadl stejně. Pan Š. pokračoval: „Kámen stál támhle za tím lesíkem, kousek do kopce, v asi jeden a půl metru hlubokém úvozu. Často jsme si tam s kamarády hrávali. Pak jsem šel do učení a najednou byl úvoz, kterým vedla stará pěší cesta zavezen kamením a hlínou. Bylo to v rámci akce scelování pozemků.“

Spočítal jsem si, že ještě koncem padesátých let tam tento kámen stál.

Domů jsem se vracel jak spráskaný pes. Naděje na nalezení této kamenné památky umřela. Už se asi nikdy nedozvíme, jestli kámen odpočívá v zemi, nebo v tarasu nějaké zahrádky.

P. S.: Musím se zastavit u těch sympatických starších manželů a oznámit jim, že už není potřeba pomáhat s hledáním. Pátrání je ukončeno dne 23. 3. 2010

Emanuel Nožička

Připravte se na nejhorší, povím vám vtip aneb Všichni jsme nějak ujetí

Jdu tuhle se dvěma známými po ulici a proti nám hezká mladá paní. Usmívá se už zdálky a při setkání radostně zvolá: „Jak se pořád máte? Už jsme se dávno neviděli!“ „Nějak vás nemůžu zařadit,“ povídá Monika. „No, přece tehdy v čekárně na psychiatrii!“ Sotva si vyměnily pár slov, nabídlá se paní, že nám poví vtip. Byl dlouhý, průměrný, obstojně podaný a udělal na mě značný dojem. Tedy ne ten vtip, ale jeho okolnosti.

Na psychiatrii dnes chodí kdekdo a netřeba se za to stydět, jako se nestydíme, že chodíme třeba na ortopedii nebo k zubaři. Psychiatričtí pacienti se také většinou neliší od „normálních“ lidí a možná mi dáte za pravdu, že – když se to tak vezme – nějak „ujetí“ jsme asi všichni. Nicméně vykládat vtipy na setkání neznámým lidem (já jsem tu paní například viděla poprvé v životě) se mně přece jen zdá dost neobvyklé.

A tady ve mně bliklo varovné světýlko. Cizím lidem sice vtipy nevyprávím, ale v mnoha situacích se mi často vybaví nějaká anekdota, příběh, říkanka, o které mám chuť se s někým podělit. Znamé pak někdy varuji: „Připravte se na nejhorší, povím vám vtip.“ Ještě mně nikdo nenamlátil. Zatím.

Cizím lidem tedy vtipy nevyprávím, ale do *Zpravodaje* je v rámci svých příspěvků *píšu*. Doufám, že je to omluvitelné. Ostatně vždyť už si ani nejsme zas tak úplně cizí. Myslím tedy, že si aspoň někdo přečte s chutí i tento článeček, který se bude vtipů týkat celý.

Když jsem před dvěma roky šlapala s dalšími rehabilitujícími na rotopedu, neodpustila jsem si poznámku, že kdyby nás napojili na dynamo, mohli bychom vyrábět elektřinu. A jeden pán se hned ozval, že se domníval, že to vymyslel on. Shodli jsme se pak na tom, že to po určité době muselo snad napadnout každého šlapajícího. A hned jsem si ho „otestovala“:

„V Markovi jsem se teda děsně zklamala. Pozval mě, že mi ukáže sbírku motýlů. A víš, co udělal?“ „No, to si umím představit!“ „Neumíš! Ukazoval mně sbírku motýlů.“

Když jsem se svého známého zeptala, jestli ten vtip zná, odpověděl, že ano. Moc mě to nepřekvapilo, i když jsem si jej zrovna vymyslela. Připustila jsem, že to mohlo napadnout víc lidí.

S dospívajícím synem jsme před lety stvořili příběh, jak za Rudolfa II. česky špatně mluvící student Karlovy univerzity upozorňoval hlučící spolužáky na blížící se nebezpečí: „Tycho! De Brahe!“ A od té doby měl slavný dánský astrolog Brahe jméno delší. Nevím, jestli i tentokrát napadlo totéž také někoho jiného, ale něco podobného určitě. *)

Že si lidé vyprávěli vtipy od pradávna, je známé, stejně jako to, že se jich většina v obměnách opakuje. Když se mi před několika lety dostala do ruky brožurka s protektorátními anekdotami, zjistila jsem, že jich hodně znám, jen místo gestapa vystupovala StB a místo ministra Moravce Marta Gottwaldová.

Byl mezi nimi i jeden z těch, jehož obměna mi není známá a který byl asi za protektorátu hodně oblíbený, protože jsem jej slyšela vyprávět v původní verzi ještě dlouho po válce: Jeden pán si podal žádost, že by se chtěl nechat přejmenovat, protože

má hrozně škaredé jméno. „A jak se jmenujete?“ „Adolf Posera.“ „No, to by opravdu chtělo změnu. Jak byste se chtěl jmenovat?“ „František Posera.“

Vykládat kreslené vtipy je zlozvyk, kterého se ale občas dopouštím. Ovšem jen tehdy, dají-li se dobře popsat slovně. Nejraději mám tento: V zubařské ordinaci se v křesle choulí statný pán. Nad ním stojí s kleštičkami v ruce zubařka středního věku a říká: „My se přece známe! Vy jste ten řidič, co na mě před půl hodinou křičel: Kam to čumíš, káčo pitomá!“

A teď se musím držet zpátky, abych se nepustila do dalších kreslených nebo zubařských či vůbec doktorských vtipů.

Občas mívám problém opačný. Chci vypravovat vtip, který se mi vybavil, ani nevím proč. Dal by se zařadit mezi „alkoholické,“ nebo mezi příhody z lékařské pohotovosti. Protože však „scéna“ není připravená, snažím se ji nějak přichystat. Připomíná mi to trochu studenta, který měl při zkoušce mluvit o oku, ale protože o něm nevěděl nic, ale zato dost o uchu, začal: Oko je čidlem zraku a čidlem sluchu je ucho, které se skládá z ucha vnějšího, středního... Slyšela jsem na podobné téma i celou povídku, ovšem před mnoha lety, takže nebudu moc konkrétní – studenti, kteří znali oblíbeného spisovatele svého profesora literatury, si zjistili, co mají ostatní spisovatelé s dotyčným shodného. Při zkoušce pak po pár úvodních slovech přešli nenápadně k tomu oblíbenci a všichni zkoušku úspěšně absolvovali.

Trochu dlouhý úvod, ale chtěla jsem naznačit, že je dobré na začátku vtipu vysvětlit, proč jej vypravuji. Takže, podobně jako ti studenti z uvedených příkladů, „plácnu“ třeba: Když jsem šla kolem hospody (otvírala víno, když zazvonil znenadání telefon...) napadl mě tento vtip (asi si říkáte: No, konečně se k tomu slíbenému fóru dostala):

Na Silvestra zvoní na pohotovosti telefon a rozčilený hlas volá: „Pane doktore! Pane doktore, stalo se hrozný neštěstí! Alžběta spolkla vývrtku! Co máme dělat?“ „A co jste zatím podnikli?“ „No, zatím taháme špunty zubama.“

Proč se mi vybavil další vtip, vím docela přesně. Při čtení amatérsky zpracovaných pohádek jsem se setkala s nesprávně použitými přechodníky. Vzpomněla jsem si hned na pravidlo, které zní: Přechodníky (raději) nepoužíváme, protože to (většinou) neumíme. Já je ale přece jen poruším, protože tady je takový pěkný nářeční tvar, který se mi při čtení těch pohádek vybavil a s ním slibovaný vtip (bylo by ale lépe jej poslouchat než číst, proto doporučuji, abyste si ho pak řekli nahlas a pokusili se třeba i o to nářečí, které já omezím na minimum): Jeden pan farář na otázku, kolik je třeba zaplatit za svatební obřad, odpovídal vždy, že podle toho, jak si ženich cení nevěsty. Samozřejmě se mu to vyplácelo, až jednúc Francek Pagáčuj mu dal pět korun. A pan farář, **pohlédna** na nevěstu, mu ještě dvě koruny vrátil.

Měla bych pomalu končit. Je to dost dlouhé a tak si třeba už někdo ťuká na čelo. Ale připomínám, že nějak „trhlí“ jsme, jak jsem výše uvedla, asi všichni. Nebo skoro všichni, abych se nedotkla těch, kdo si nemyslí, že být v něčem nenormální je vlastně normální. No a já (asi mimo jiné) „ujíždím“ na fórech.

A tak mě ještě napadlo (vezmu to jen stručně, úvod si jistě dovedete doplnit), jak jeden koktavý podomní obchodník (dealer se do starého vtipu moc nehodí) říkal svému posměváčkovi, že on má ta-ta- taky chy-chy- chybu. Po dlouhém přemlouvání a uzavření

výhodného obchodu (opět možno rozvést) podal vysvětlení. Zeptal se (vezmu to už bez koktání): „Kterou rukou si mícháte kávu?“ „Pravou.“ „A to je ta chyba! Máte je míchat lžičkou.“

Možná znáte i drsnější variantu, kde se mluví o ruce a toaletním papíru. Nebo třeba... Ale už dost! Nebojte se, už opravdu končím.

M. Holasová

*) Tycho Brahe se nikdy nejmenoval Tycho de Brahe – pozn. red. pro ujasnění pointy

Sázka

Ve chvíli, kdy se rozhodovalo, co dál po ukončení základní školy, začal jsem se přiklánět ke studiu na ekonomické škole, a to z jednoho prostého důvodu, chtěl jsem se naučit psát na psacím stroji. I přes to, že nakonec dopadlo vše jinak, k psacímu stroji jsem se přece jenom po letech dostal.

Stalo se tak v rehabilitačním ústavu, kde jsem se ocitl po úraze. Zde jsme měli možnost, v rámci léčby prací, vybrat si z několika činností. Já jsem neváhal ani vteřinu a přihlásil jsem se k výuce psaní na stroji.

V učebně se nás sešlo několik a já hned na začátku zažil zklamání. Lektorka nám rozdala knížku Psaní všemi deseti a prý ať postupujeme podle jednotlivých kapitol, jejichž součástí bylo procvičování písmen, či skupin písmen, která postupně přibývala. Tak to je konec, říkal jsem si. Moje touha naučit se psát však byla tak silná, času bylo dost, takže jsem si říkal, alespoň to zkusím.

Na začátku jsem byl tak zabrán do „bušení“ do stroje, že jsem ani nevnímал, kdo všechno se mnou v učebně je. Až časem, kdy jsem zjistil, že to možná půjde, začal jsem pozorovat lidi kolem sebe. Zaujala mě dívka, která psala na stroji takovou rychlostí, že jsem měl pocit, že ho musí „zavařit“. Napadlo mě, že se zde asi chtěla „zašít“, aby nemusela do některého z dalších nabízených kursů. Mírně napadala na nohu a k chůzi občas používala hůl. Na začátku hodiny jsem ji pozdravil a ona mě s mírným úsměvem též. Neprohodili jsme ani slovo, snad proto, že já byl tak zabrán do psaní (za každou cenu jsem se chtěl během pobytu naučit psát) a ani z její strany nebyla znát nějaká větší snaha blíže se seznámit. Během času jsem se přistihl, že mi je její přítomnost příjemná a do učebny jsem se vždy těšil.

Po cvičení bylo v ústavu volného času víc než dost a tak jsme s kamarády vyjžděli na vozících do nedalekého lesoparku a bavili se o všem možném, jen aby ten čas uběhl co nejrychleji. Při jedné z těchto debat mi kamarád říká: „Tak jsme uzavřeli sázku, a s jejím rozřešením nám můžeš pomoci jen ty!“ Nechápatě jsem se na něj díval a kamarád pokračoval: „S klukama jsme se jednou dohadovali, jestli ta holka, co chodí s tebou do kursu psaní, má či nemá protězu. Část se přiklání k tomu, že ano, zbytek, že má jen něco s kolenem, a tak jsme se vsadili. Až budeš u psacího stroje, zaveď s ní hovor a nenápadně se jí dotkni nohy a bude jasno!“

Zůstal jsem jako opařený. To tiché a krásné, co mezi námi bylo (alespoň z mé strany), bylo jakoby rozkopnuto a zašlapáno a vůbec nebylo podstatné, že se jednalo o nevinný žert, který šel možná vyřešit s vtípem a nadhledem. Mně se v té chvíli zhroutilo něco

velmi pěkného, co se vytvářelo pozvolna, jako pavučina s drobnými kapkami rosy, a najednou foukl vítr a vše zpřetrhal. Podílet se na něčem podobném jsem odmítl a hovor šel dál, jako kdyby se nic nestalo. Až do konce kursu jsem vůči té dívce, která neměla o čemkoli potuchy, měl výčitky svědomí a za jediného viníka jsem se považoval já sám.

Psát, prakticky sám s učebnicí, jsem se nakonec naučil a dodnes z toho těžím. Zůstalo však i něco jiného, vědomí, že všechno jemné, křehké, krásné a mnohdy neviditelné, je velice zranitelné.

Karel Pavlíček

Mísa u Přeckova

(průměr 60 – 80 cm, hloubka 60 – 30 cm)

Kresby Jan Horký

Jazykový vokýnko

Dnes se budeme zabývat obecnou češtinou. Tu asi každý zná, takže se nemusíme (až na několik výjimek méně používaných nebo nezvyklých slov) zabývat výkladem významu slov a můžeme se věnovat i etymologii, tedy okolnostmi vzniku těchto slov.

Začneme tím nejpoužívanějším. Zdaleka nejvíce se, bohužel, používá slovo *vole*. Výslovnost se poněkud liší, někde říkají *voe*, jinde dokonce *ve*. Ve spojení se zájmenem (*ty vole*) se používají různé zkráceniny, např. *tyvoe*, *tyve*, a vyskytuje se i *tyo* nebo *tyjo*. Dalším velmi používaným slovem je pozdrav *ahoj*. Pro ten existuje několik výkladů: Nejpravděpodobněji vznikl z anglického volání pro loď k přívozu – *hoy a hoy*. A první pozdravy vodáků a trampů byly skutečně *hoj ahoj!* Velmi brzy se v rámci zkracování (*dobrytro*, *bryden*, *zdar*) z tohoto pozdravu stalo pouhé *ahoj*. Také je možný výklad vzniku z námořnického pozdravu *Ahoe*. Ten údajně mohl vzniknout z výzev k modlitbě (námořníci se často obraceli k Bohu) *Ad Honorem Iesu*, ale to je velmi odvážná konstrukce. V každém případě je zde na místě vliv angličtiny, která v době vzniku trampingu byla čím dál více oblíbená – na rozdíl od čím dál méně oblíbené němčiny. Dětské loučení *pápá* pochází rovněž z angličtiny (*bye-bye*).

Velmi rozšířenou skupinou slov obecně užívaných jsou citoslovce. A zde již nezapřeme svůj křesťanský původ. Výrazy podivu či úleku nezřídka vzývaly Boží osoby

či světce. Jenže – je tu třetí příkázání o nepoužití jména Božího nadarmo, takže se začalo komolít.

Už nejužívanější citoslovce údivu *je* či *jéje* je zcela nepochybně zkratka jména Ježíš, kdy si mluvčí uvědomil, k čemu se chystá, a zůstal u první slabiky. Do stejné kategorie patří *jejda* (*ježdámáne*), *jejku* (*ježíšku*), *jémine* a podobně. Další výrazy úlevy z této oblasti jsou: *Krindypindy* (Krista Pána), *šmarjá* (Ježíš, Maria), *krucinál* (přetvořený krucifix).

Minule jsme poznali pradávne žižkovské označení české měny. Dnešní výrazy jsou rovněž poměrně letité. Výraz *pětka* pro desetikorunu přetrvala již z doby, kdy se v Rakousku zaváděla koruna (rok 1892 – za zlatku byly dvě koruny a z pěti zlatých byla desetikoruna). Proč se již dávno ze stokoruny stalo *kilo*, když kilogram je tisíc gramů? Asi proto, že v obecné češtině se odedávna nepočítá na gramy, ale na *deka* – a jedno *kilo* je 100 *deka*. Tisíc se zve nejvíce *tác*, ale i *litr*, milion je dnes *meloun*, nově i *mega*.

Někdy se moc nepozná, zda určité slovo patří do češtiny obecné, nebo spisovné. Nám blízký příklad: Výraz **na** *vysočině* (myslí se na *českomoravské vysočině*) je z obecné češtiny, neboť spisovný výraz (přestože se neužívá) by byl na vrchovině (na Českomoravské vrchovině, což je správný zeměpisný název orografického celku). Ale můžeme říci, a to už spisovně, **ve** *Vysočině* (tedy v kraji Vysočina). Čeština není vůbec jednoduchá (tvůrci překladačů pro Evropskou unii tvrdí, že je složitější, než čínština).

Závěrem se nemůžeme nezmínit o nemalé části obecné češtiny, která se považuje za tzv. neslušnou, či *sprostou* (toto slovo ovšem původně znamenalo prostý). Uvádět zde výrazy je celkem zbytečné. Jen bych poznamenal, že užití těch slov na správném místě je zbytečné se bránit. Koneckonců, věděli jste, že např. *curva* je italsky zatačka? V němčině zní obdobně (*die Kurve*), výraz *szukać* znamená v polštině hledat, nápoj nazývají v Chorvatsku *pića* a *Manfred Kokot* byl významný (východo)německý atlet. A německy *der Kunde* je zákazník a *die Kunde* znamená vědu. Takže – kdoví, jak ke svému jménu přišel náš Kundelov (byl mlynář Kundelius zákazník nebo vědec?) A ostatní známé obce (Pičín, Řitka, Prčice) mají možná úplně jiný základ, než by se dalo čekat. Ostatně, poslední z nich se jmenuje podle zakladatele Prka a (zejména Pražanům) posloužil jako náhrada neslušného slova ve spojení *di do Pr...čic*. Zde by se však mělo říkat do Prčice, neboť ta je rodu ženského. Proč se nejde do Pičina nebo Řitky, nevím. Ale slova se nebojme. Neprávem opomíjený cestovatel a spisovatel František Alexander Elstner kdysi napsal (Tři kluci + km): „Sprostí mohou být jen lidé, slova za nic nemohou“. A Jaroslav Hašek v doslovu k prvnímu dílu Švejka poznamenal: „Je-li třeba užít nějakého silného výrazu, který skutečně padl, nerozpakuji se podat jej právě tak, jak se to stalo. Opisovat nebo vytečkovat považují za nejpitomějši přetvářku. Slova těch užívá se i v parlamentech.“

Více o obecné češtině např. na ucnk.ff.cuni.cz/doc/diglosie.rtf

Ladislav Dokulil

Z PŘÍRODY

Nucený odsun

Jsou na to potřebné dvě strany. Ta, která nuceně odsunuje, přemísťuje, a ta, která je, proti své vůli, odsouvána. Pamatujete si to jistě z dějepisu, vždyť je to letos 65 let od konce války i toho, co po ní následovalo. (Podotýkám ale, že podobnost s tímto činem je v mém příspěvku čistě náhodná.)

Já jsem byl na té první straně, tedy ten silný. Ale zcela jistě jsem věděl, že se to té druhé straně ani trochu nelíbí. Poznal jsem to na jejich reakcích. Ani mě samotnému u toho nebylo dvakrát dobře, nejsem agresivní typ. Vždyť oni se tady, na tomto místě, narodili, tady začali dýchat ten opojný, radonový vzduch Budišova. Tady viděli první ranní paprsky, žili svoje obyčejné denní radosti i strasti. Milovali mokrá rána i teplé večery, když slunce zapadlo někam za obzor za Rudíkov.

Musel jsem to ale udělat, protože ta druhá strana ničila to, co já jsem hodlal vybudovat. Ten kousek země, který jsem chtěl zkrášlit kytičkami. A tak jsem je pochytil, a v krabici je odnesl na Brca. Tento kus budišovského okolí jsem jim vyčlenil jako jejich novou domovinu.

I přesto se vám omlouvám za ten nucený odsun na nové působiště, vy milí slizcí šnečci...

P. S. Dopadli ale ještě dobře a měli štěstí, že žijí v Budišově. Kdybych byl totiž Francouz, tak jsem je zaživa uvařil a poté snědl jako delikatesu...

Rostislav Tesář

Kukačka obecná – Pták roku 2010

Česká společnost ornitologická již řadu let vyhlašuje pro každý kalendářní rok jednoho z opěrenců Ptákem roku. Letos je to kukačka obecná – *cuculus canorus*. Všichni od malých dětí po kmety víme, že kukačka nám počítá léta žití. Málokdo ví o kukačce něco víc, než že snáší vajíčka do cizích hnízd.

Velmi zajímavě o tomto poměrně skrytě žijícím ptáku píše Tomáš Grim v katalogu vydaném ČSO pro rok 2010. V kostce lze o kukačce obecné říci toto:

Hmotnost – průměrně 120g samice, 130 g samec

Délka těla – 33 cm

Nejvyšší prokázaný věk – 12 let

Potrava – převážně hmyz, včetně jedovatých „chlupatých“ housenek, pavouci, měkkýši, vzácně plody, samice vybírají vajíčka z ptačích hnízd.

Tah – čistě tažný druh, česká populace přezimuje v subsaharské Africe.

Hnízdní prostředí – ve všech nadmořských výškách od nížin do vysokých hor nad hranicí lesa, ve všech biotopech, kde jsou alespoň solitérní stromy nebo lesy, křoviny, louky, vřesoviště, rákosiny, městům se vyhýbá.

Hnízdění – hnízdní parazit, hnízdo nestaví, klade vejce (8–25 za sezonu) do hnízd několika desítek hostitelských druhů.

Péče o potomstvo – svěřena pěstounům, v ČR nejčastěji rákosníkům, července a rehkovi zahradnímu. V Evropě byla kukaččí vejce nalezena v hnízdech více než sta druhů ptáků, včetně tak nevhodných jako je potápka malá či poštolka obecná.

Pro hostitele je výchova mladé kukačky velmi namáhavá. Péče o kukačku je nesrovnatelně delší než péče o vlastní mláděta. Inkubace (líhnutí) trvá 11–12 dnů, dalších 18–21 dnů je mládě krmeno na hnízdě a až 3 týdny ještě mimo hnízdo. To jsou prakticky 2 měsíce, během nichž se hostitelé ani na chvíli nezastaví.

Pro srovnání hnízdní péče červenky obecné – *erithacus rubecula* trvá 4 týdny a rodiče stihnou vychovat dvojce mláděta za sezonu.

Pro mládě kukačky je životně důležité, aby se co nejdříve zbavilo vajíček nebo již vylíhlých nevlastních sourozenců, kteří jsou v boji o potravu na hnízdě úspěšnější a na malou kukačku zbývá málo potravy. Ta pak hyne hladem. Nevlastní sourozenci také vyletují z hnízda mnohem dříve, o opuštěnou kukačku pěstouni již nedbají a konec mláděte je neodvratný.

Většina ze 136 druhů kukaček žije v tropech. Naše kukačka obecná patří k několika druhům, které obývají mírné pásmo. Parazitických je asi 1/3 druhů, ostatní se o svá mláděta různými způsoby starají.

Kukačka obecná je našim běžným a v celku dobře prozkoumaným ptačím druhem, ale od poloviny devadesátých let její četnost prudce klesá, a to je důvodem jejího zvolení Ptákem roku 2010.

Literatura: Kukačka obecná – Pták roku 2010, Tomáš Grim, Česká společnost ornitologická

Jana Pavlíčková

Co se děje u zahradníků

...pořád jenom prší a prší. Už toho bylo a je opravdu dost. Všude stojí voda, pole již také nejsou schopna vodu přijmout. Tvoří se kalužiny. Na zahradě voda nemá pomalu kam odtéct, v kalužinách stojí květináče s rostlinami, samy rostliny stojí v přemokřené půdě. Jindy bychom my, milovníci zeleně, s radostí vítali každý deštěk a pochvalovali si vskutku jarní teploty – ani horko, ani chlad. Zmrzli se nám taky letos vyhnuli. Přesto všechno nás letošní jarní počasí netěší. S obavami vzhlížíme k následujícím dnům. Při zvyšujících se teplotách nám roste výskyt houbových nemocí. Na různé druhy skvrnitostí listů si už pomalu zvykáme, ani nás už nepřekvapují na listech pěnišníků a azalek, hortenzií, jirínek a jiných. Na ovocných stromech se toto deštivé počasí také podepsalo. Bují strupovitost na jabloních a hrušních, velice častým jevem posledních dní je moniliový úžeh květů peckovin. Nejčastěji se projevuje opadem prakticky všech odkvetlých květů. Ovšem na tyto problémy jsme si zadělali již v loňském roce, když vcelku nenápadnou houbu jsme nechali bujet.

Počasí vloni bylo příznivé a houba se naplno neprojevovala. Jenomže jsme zase zaspali předjarní postřiky. Protože většinu těchto houbových nemocí neošetříme včas – při rašení pupenů, nebo do květu – v pozdějším období je již na veškeré zásahy pozdě, o to spíš, že se nemoc projeví až v čase tvorby listů nebo při kvetení. Takže pro letošní rok máme u třešní a švestek napadených moniliózou po úrodě. Ještě pro úplnost, napadené květy měly hnědé okvětní plátky.

V tomto deštivém počasí nám velice dobře rostou jahody. Velké, silné trsy dávají tušit bohatou úrodu plodů. To množství nasazených poupat květů nás naplňuje nadějí. Vypadá to tak, že při takto nízkých teplotách pod 15 °C se neprojeví ani květostas jahodový, který by nám květy všechny „přebíral“. Naši radost by však měla vystřídat obezřetnost, protože při vlhkém a chladnějším počasí se objeví na plodech plíseň šedá – botrytida. I v tomto případě budeme muset použít chemické přípravky, abychom něco z úrody měli.

Ze škůdců se již tradičně našimi společníky na rostlinách staly mšice. I letos jich je hojně množství, různé druhy. Ochrana jsme již zmiňovali v minulých povídáních. Ochrana není nijak složitá, existuje velké množství přípravků.

Po obvodu listů našich rododendronů – pěnišníků se objevují vykousaná místa. Je to neklamný znak požeru brouka lalokonosce rýhovaného. To, že jsou poškozeny listy, nevádí, je to nanejvýš vada krásy. Horší je ovšem poškození rostlin od larev těchto brouků. Po naklazení vajíček se příští jaro vyvinou larvy, které požerem kořínků rododendronů způsobují velké škody. Škody jsou velké i proto, že škůdce není vůbec vidět. To, že ho na rododendronech máme, poznáme až podle vadnutí vrchních mladších listů. Když vadnou a usychají i staré listy, celá rostlina odumírá. Tady je už každá rada zbytečná. Co můžeme včas učinit, je, že preventivně v jarních měsících zalijeme okolí rostlin roztokem postřiku a vody. Mělo by to na tyto larvy zabrat.

Dalším častým problémem, se kterým se letos zjara potkáváme, je jakési hnědnutí, usychání, odumírání větví tují, cypřišků. Podezření padá na molovku tujovou, nebo na skupinu houbových nemocí. Jenomže tyto příčiny odumírání se nejčastěji projevují až po létě. Co to tedy je? Pravděpodobně je to „pozimní projev“ poškozených, namrzlých větvíček, dále pak asi hlavně důsledek sucha, no a teď vlivem dlouhého vlhkého počasí i možný výskyt houbových nemocí. Objevil jsem i rostliny s obrovským množstvím mšic na větvičkách, které úplně napadené túje zničily. Na houby použijeme postřik a na mšice také – co nejrazantněji.

O slimácích a šnecích psát nebudeme. Musíme sypat, sypat a sypat, jinak mám sežerou všechno hezké zelené. Máme takto sežrané listy magnólií, janovců, trvalky jako jsou ostrožky, denivky, lupiny. Chutnají jim nejenom listy, ale také květy různých druhů.

Popsat by se dalo ještě mnoho, ale zeleň v zahradě vlivem dešťů bují a máme mnoho práce s pletím, rozsazováním, přesazováním i postřiky. Tak hodně síly a trpělivosti.

Molnárovi

Čápi na budišovské věži

fotografie Stanislav Bačák

Jsem už příliš starý na to, abych rozuměl řeči ptáků. Jsem dosud příliš málo prostý a čistý, abych rozuměl řeči andělů. Avšak slyším jeho řeč v ranách světa, slyším tam jeho volání a tepot jeho srdce: nemohu nerozumět, nemohu předstírat hluchotu. A stále znovu – a stále ne dost – se učím jazyku doteků, které by odpovídaly na jeho volání, umění doteků dost jemných, aby do těchto citlivých míst vnesly utišení.

Tomáš Halík: Dotkni se ran

SPORT

Fotbalisté FC Budišov-Nárameč na 3. místě – historický úspěch

Podzimní prohra budišovských fotbalistů v Rantířově 5:1 a postavení soupeře v tabulce 1. A třídy sk. B budily před zápasem 23. května na budišovském hřišti respekt.

To, že byl na místě, ukázala hned první minuta. Ještě než se většina diváků usadila, již jsme prohrávali 1:0. Naštěstí se ještě během prvního poločasu podařilo vyrovnat nejen hru, ale hlavně skóre, ba co víc, do konce poločasu přivést naše mužstvo do vedení 2:1, což se později ukázalo jako zlomové pro celý průběh utkání. V druhém poločase padaly branky jen do sítě Rantířova a výsledek 4:1 byl pro toto mužstvo milosrdný.

Ještě více než výše konečného skóre byla sympatická hra našeho mužstva. V něm se, při současném zranění opor, stali největšími „tahouny“ starší hráči, kteří již dokázali „vytáhnout“ mužstvo před lety z okresního přeboru výše. Příslibem jsou výkony mladých hráčů, kteří ještě nedávno hráli za dorost a nyní přes B mužstvo nakukují do mistrovského celku.

Vítězství nad silným mužstvem z Rantířova ukázalo na fakt, že přes dvě stě diváků, kteří chodí pravidelně na domácí utkání, nemusí (v případě, že mladí u fotbalu vydrží) mít o budoucnost našeho mužstva obavy.

Mužstvo po vítězném utkání s Rantířovem

Stojící zleva: Jan Dvořák - trenér, Luděk Carda, Libor Švec, Zbyněk Dvořák, Jan Dvořák, David Kašpar, Milan Koš, Miloslav Hájek – masér

Klečící zleva: Vladimír Večeřa, Ivoš Nováček, Ondřej Syrový, Tomáš Nováček, Antonín Langr, Karel Věžník – vedoucí mužstva a Milan Holubář

Karel Pavlíček

13,27

Takovou hodnotu má nový český rekord v běhu na 110 m překážek a dosáhl jej 14. června 2010 na Memoriálu Josefa Odložila v Praze (není již zbytečné psát budišovský?) atlet Petr Svoboda.

Gratulujeme a těšíme se na další Diamond League (3. 7. Eugene), když mu ten poslední závod v Římě moc nevyšel (šest desetin sekundy je skoro dost). Tam ale dosáhla významného úspěchu v tyčce jeho přítelkyně Jiřina Ptáčnicková 3. místem s 460 cm. Těž gratulace.

Ladislav Dokulil

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

březen	23,4 mm
duben	51,0 mm
květen	88,7 mm

Věřilo se, protože se ještě nevědělo; a nevědělo se, protože se ještě nemohlo. Pokrok vědy a techniky ukrájuje z víry víc a víc, až z ní nezbude nakonec nic a vše se bude vědět a vše se bude moci. Pokrok však nese v sobě paradox a s ním silící vědomí, že nakonec zbude ještě něco: smrt! Sám princip vědy říká, že vše-vědětí a vše-moci lze jen to, co vědětí a moci dovoluje smrt. Věda svědčí, že jediné skutečné „vědětí a moci“ má jako nebytnou podmínku respekt k smrti jako absolutní teče za vším.

Josef Šafařík: Mikuláš Medek [1926 – 1974] – Box 05

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Zemřel Mons. Karel Pavlíček

Před čtyřiceti lety se v Budišově konala velká slavnost. Primiční mši sv. v obci sloužil novokněz P. Karel Pavlíček. Pro obec i celou farnost to byla velká pocta a obrovská radost, zejména v době, která oficiálně duchovnímu životu zrovna moc nepřála. A ještě větší pocta i radost v obci zavládla, když Otec Pavlíček byl za své zásluhy v duchovním životě vyznamenán titulem kaplan Jeho Svatosti. Není mnoho obcí, které se mohou pochlubit rodákem s takovým titulem.

Před třemi lety se v Budišově konala velká slavnost. Primiční mši sv. v městysi sloužil novokněz P. Jiří Janoušek. Ani tady nechyběl Mons. Karel Pavlíček, aby symbolicky předal poslání kněze z Budišova v době, která pořád ještě duchovnímu životu moc nepřeje, i když již ne oficiálně. Je příznačné, že Otcí Karlovi Pán tuto možnost dopřál.

Ladislav Dokulil

Z projevu starosty Budišova na pohřbu Mons. Pavlíčka

Mons. Pavlíček se narodil v Budišově – a ke svému rodišti si zachoval vřelý vztah po celý svůj život. Rád se do Budišova vracel a vždy byl vítán. Osobně jsem se s ním potkal u příležitosti oslav povýšení obce na městečko a ze srdečného rozhovoru s ním jsem poznal, jak dobrý kněz i člověk to byl. S jeho odchodem městys Budišov ztrácí jednoho ze svých nejvýznamnějších rodáků. Pro všechny naše občany nezůstane Mons. Pavlíček zapsán pouze v kronikách, ale především v lidských srdcích.

Petr Piňos

Mons. Karel Pavlíček se narodil 26. 5. 1929 v Budišově. Po maturitě na reálném gymnáziu ve Velkém Meziříčí studoval v letech 1948–1950 na teologickém učilišti v Brně. Po násilném přerušení byl povolán ke službě v PTP v délce 38 měsíců, pak pracoval u Pozemních staveb Brno. Od roku 1971 byl kaplanem v Třešti a roku 1974 byl jmenován administrátorem v Modřicích a Moravanech. Nejdéle působil v Ivančicích, a to od roku 1979 do roku 1996. Poté byl ustanoven výpomocným duchovním v Pozořicích.

V letech 1996–1999 vykonával úřad děkana v děkanství modřickém. V Jubilejním roce 2000 byl jmenován Svatým otcem Janem Pavlem II. kaplanem Jeho Svatosti s titulem Monsignore. Brněnský biskup Vojtěch Cikrle mu v roce 2007 předal medaili sv. Petra a Pavla jako poděkování za věrnou službu církvi. Zemřel 17. května 2010 v nemocnici U sv. Anny v Brně a pohřben byl 25. května 2010 v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Pozořicích. Po mši sv. byl uložen do kněžského hrobu na místním hřbitově.

Ahoj bráško, jak se máš...

Tak tímto pozdravem mne vždy zdravil pan farář Karel Pavlíček. „Pane faráři, to víte, jednou je hůř a nato zase líp,“ já na to. Nenechal mě ani domluvit: „A tykej mně, vždyť jsme triřnata, udělalo by mně to radost!“ Tykáni mi však nešlo, snad z úcty, rozdílu věku, či něčeho jiného. Vždy jsem se z toho nějak vykroutil a náš hovor pokračoval, jako bychom se před chvílí rozešli.

S panem farářem jsme se setkávali většinou, když přijel do Budišova na rodinné oslavy nebo sloužit mši sv. za rodiče v budišovském kostele. K Budišovu měl vřelý vztah a zajímal se o vše, co se zde dělo a měnilo.

Na jeho cestách ho doprovázel P. Jan Nekuda, děkan pozořické farnosti, kde pan farář, již v duchodovém věku, vypomáhal a v podstatě našel svůj druhý domov. Bylo to cítit z jeho vyprávění se setkání s farníky Pozořic a okolí – měl jsem pocit, že v Budišově měl kořeny a v Pozořicích kmen a korunu. V těchto smutných dnech, kdy nás pan farář opustil, zjišťuji, že mu tykat dokáží, a tak bych mu tu radost nakonec přece jenom chtěl udělat: „Bráško, ať je Ti Bůh milostiv!“

Karel Pavlíček

Pán přijal Otce Pavlíčka k sobě 17. května 2010, právě v době, kdy církev slaví Rok kněží...

VZPOMÍNKA

Paní učitelka Chybová

V letošním roce by se dožila dlouholetá učitelka mateřské školy v Budišově, Helena Chybová, 95 let. Tohoto výročí si povšimlo několik již dospělých dětí, které rukama paní učitelky prošly a dodnes na ni s povděkem vzpomínají. Jelikož mezi ony děti patřím i já, nedalo mi to, a na základě nalezených dokumentů bych chtěl na paní učitelku vzpomenout.

Helena Chybová se narodila 31. července 1915 v Budišově. Po ukončení základní školy, kterou navštěvovala v letech 1921–1926, následovalo několik jedno a víceletých škol, zaměřených na práci v mateřské škole. Mezi roky 1926 a 1929 to byla občanská škola dívčí, jednorozhodný učební kurs při mateřské škole dívčí a od roku 1931 do roku 1933 absolvovala dvouletou školu rodinnou. V letech 1933–1934 to byl ústav pro vzdělávání pěstounek školy mateřské, který byl ukončen Vysvědčením způsobilosti býti učitelkou ve škole mateřské, s vyznamenáním, vydaném ve Velkém Meziříčí v roce 1935.

Z roku 1937 se zachovala její žádost zasláná na Ministerstvo školství a národní osvěty v Praze pro přijetí do počáteční služby na menšinových školách mateřských. Z této žádosti je patrné, že se v té době starala o svoji ovdovělou maminku a mladší sourozence. Z jejího pracovního průkazu lze vyčíst, že od data 1. 7. 1935 do 6. 9. 1944 pracovala u různých zaměstnavatelů.

První zmínky o její práci v mateřské škole v Budišově lze najít ve školní kronice. Zde ve výčtu učitelek mateřské školy je vedena mezi roky 1948 a 1973, kdy odchází do důchodu a na její místo nastupuje Marie Věžníková. Fotografie z archivu Miloslavy Pospíšilové ze spartakiádního průvodu dětí v roce 1955 je snad jedinou dochovanou její fotografií s dětmi mateřské školy. Vzhledem k tomu, že ve školce prožila minimálně 25 let svého života, nebylo by od věci trochu nahlédnout do historie mateřské školy.

Školní československý ústav pro vzdělání učitelů
školy mateřských ve *Velké Karlovici*

Právo veřejnosti uděleno vymezením ministerstva školství
a národní osvěty ze dne 11. června 1931, čís. 32.666/31-11.

Číslo *S.*
1934-35

Vysvědčení způsobilosti
býti učitelkou ve škole mateřské.

Helena Chrbová z *Budčovic*
v zemi *Moravskoslezské*, narozená dne *3.* měsíce *července* r. *1915.*
řím.-kat. vyznání náboženského, vzdělávala se *1-11. třídě měst.*
školy a pokračování učebním kursem při měst. škole ve Velké
Karlovici, 1. a 2. roc. odborné školy různých profesí
„Škola“ ve Velké Karlovici

a prokázala podle závěrečné klasifikace tento prospěch:

V povinných předmětech:

v náboženství	<i>v. porov.</i>
ve výchovatelství	<i>okvalitělný</i>
v nauce o škole mateřské	<i>v. porov.</i>
v praktických cvič. na škole mateřské	<i>v. porov.</i>
v jazyku vyučovací	<i>v. porov.</i>
ve věcném učení	<i>v. porov.</i>
v kreslení a modelování	<i>okvalitělný</i>
ve výtvarných pracích	<i>v. porov.</i>
v ženských ručních pracích	<i>v. porov.</i>
ve zpěvu	<i>okvalitělný</i>
v tělocviku	<i>okvalitělný</i>

V nepovinných předmětech:

v jazyku německém	<i>v. porov.</i>
v jazyku francouzském	
ve hře na housle	<i>okvalitělný</i>
ve hře na klavír	

Helena Uhlířová
vása o místo učitelky
na mimonových školách mateřských
Přílohy: 4.

V Budicově, u Telčie 8. října 1917.

Ministerstvu školství a národní osvěty

v Praze.

Žádám zvláště se říjti do předání dle přílohy učitelce na mimonových
školách mateřských a zároveň se, že v mioný dani mionoujím školní dle.

Žádám zvláště se říjti do předání dle přílohy učitelce
dopřítelce s výměnou popyštem na školovní dle a páram výjnosti
pro předání učitelce mateřských škol a školní dle.

K mionované popyši se žádost mioním, že jsem zvlá
mioním a odhodlám se na výjtek své starší práce a mioním se, chci
se svou mionitou mionou v mioním, donit mionitě mioním.

K žádosti popyši žte dle dle.

1. Vyřídění učitelce dopřítelce. (Pis.)
2. Předání o státním občanství školovním. (Pis.)
3. Vyřídění zasloužitosti. (Pis.)
4. Žádost.

V předání mioním školní a zasloužitosti dle popyši, dle dle mioním.

Helena Uhlířová,
Budicov, u Telčie č. 30.

Žádost o místo učitelky mateřské školy

Mateřská škola ve spartakiádním průvodu 29. května 1955

zleva: František Chyba; Anežka Chybová, jeho manželka; Marie Krejčová, roz. Chybová a Helena Chybová

Při listování školní kronikou jsem objevil tento zápis: Žňové útluky v obci Budišov a Mihoukovic, které měly přes třicet dětí, žádaly 1. 9. 1945 o zřízení mateřské školy v Budišově. Škola byla nakonec povolena a správu školy převzal Josef Pochop, vyučovala učitelka mateřské školy Hedvika Smrčková. Pro tento účel byla vybrána

12. prosince 1945 místnost v domě Bäckových, jejichž rodina byla za vály vyvražděna. Další historie pokračuje v obecné škole, v prostorách budoucí, nyní staré, pošty. Je pravděpodobné, že v této době mohlo začít působení paní Chybové coby učitelky mateřské školy. Děti zřejmě do školky chodily nárazově, hlavně v létě, a to jen několik hodin denně, jak bylo potřeba. Tento stav trval až do roku 1952, kdy byla otevřena nová základní škola, v jejichž prostorách našla své místo i mateřská škola. Zde působila nejprve jako učitelka a později ředitelka, až do roku 1973. Ke stěhování mateřské školy do nových prostor dochází 1. 1. 1986, tedy v době, kdy byla Helena Chybová již v důchodu.

Paní učitelka po celý život žila v Budišově, v domě, kde se narodila a kde si posléze založil rodinu její bratr František. Všichni spolu dobře vycházeli a její vnučata na ni dodnes s láskou vzpomínají. Když jsme se v posledních letech jejího života spolu potkali, pozdravil jsem a ona mně s úsměvem odpověděla. Já si přitom občas vzpomněl na příhodu, která se mi z mateřské školy vybavuje dodnes. Tenkrát jsem se snad poprvé setkal se smrtí. Zemřela sestra mého dědy, kterou jsem měl rád. Když jsem o tom paní učitelce říkal, doslova jsem se rozeřval, slzy mi tekly proudem a já byl k neutišení. Paní učitelka mě pohladila po vlasech a řekla mi, že dnes mohu jít domů. Ostatním dětem naporučila, aby si chvíli hrály samy, že za chvíli přijde. Vzala mne za ruku a dovedla domů.

Od vnučky paní učitelky jsem se dozvěděl, že nikdy nestála o nějaké chválení, publicitu a s ní spojené focení (proto se zachovalo tak málo jejích fotografií). I přesto jsem tento text vytvořil, a to s vědomím, že by mně paní učitelka prominula, jelikož jsem jej psal rád.

Použité materiály

Archiv Zdeňky Vlčkové, roz. Chybové

Fotografie z archivu Miloslavy Pospíšilové

Školní kronika

Vzpomínky pamětníků

Karel Pavlíček

Z REDAKČNÍ POŠTY

Inzerce

Prodám les v lokalitě obce Budišov o rozloze 1770 m² za odhadní cenu.

Zájemci mohou zavolat na mobilní tel: 728 519 164

OBSAH

<i>Strom</i>	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	3
Obhajoba 1. místa ve třídění odpadu	4
Zprávy z městyse	3
Povodeň v Kundelově	4
ZPRÁVY	6
V Náramči se slavilo	6
Čarodějnice 2010 trochu jinak	9
Stromy v zámeckém parku stále padají	11
Za sv. Gothardem II	12
Volby v Budišově	29
Na-Bu-Ko	30
Den muzeí	31
Odhalená rotunda	31
Z HISTORIE	34
Budišovské obchody IV	34
Řemesla v Budišově a okolí	37
<i>Budišov</i>	37
<i>Nárameč</i>	38
<i>Hodov</i>	38
Mlýn a Hamr u Ptáčova	40
Před padesáti lety	41
Historické pohledy Budišova (kolem roku 1900)	42
Z KULTURY	43
Školní akademie	43
<i>Minirozhovor s Pavlem Piňosem – účinkujícím</i>	43
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	44
Poddruh člověka: senioři	44
Barvy Budišova	45
Kdo je MUDr. Daniel Kvapil	47
50 let poutí v Budišově	50
Pomník padlým rodákům ve světové válce	54
<i>Podrobnosti o jednotlivých padlých</i>	54
Z historie budišovské školy VI	64
<i>Fotografie 1. třídy, školní rok 1955-56</i>	64
<i>A po jedenácti letech, hoši z této třídy už jako odvedenci</i>	65
Trnava – křížový kámen s vytesanou rukou	65
Připravte se na nejhorší, povím vám vtip aneb Všichni jsme nějak ujetí	68
Sázka	70
Mísa u Přeckova	71
Sluneční hodiny a varná mísa – Kamenná	72
Jazykový vokýnko	72

Z PŘÍRODY	74
Nucený odsun	74
Kukačka obecná – Pták roku 2010	74
Co se děje u zahradníků	75
Čápi na budišovské věži	77
SPORT	78
Fotbalisté FC Budišov-Nárameč na 3. místě – historický úspěch	78
13,27	79
POČASÍ	79
Měsíční úhrn srážek	79
SPOLEČENSKÁ RUBRIKA	80
Zemřel Mons. Karel Pavlíček	80
<i>Ahoj bráško, jak se máš...</i>	81
VZPOMÍNKA	82
Paní učitelka Chybová	82
Z REDAKČNÍ POŠTY	86
Inzerce	86